

associació de dones periodistes

desembre 2002 núm. 9

dones

Periodistes,
entre la feina i la vida

Premis Nobel de literatura

Per **Meritxell Benedi**

1909 Selma Otilia L. Lagerlöf

(1858-1940), escriptora sueca. Professora en una escola secundària exclusivament femenina, va publicar les seves poesies per primer cop l'any 1891, tot i que escribia des que era petita. L'èxit de *Gösta Berlings Saga*, la seva obra més coneguda i aclamada per la crítica, la va portar a deixar l'ensenyament per centrar-se exclusivament en la literatura.

1928 Sigrid Undset

(1882-1949), escriptora noruega. Filla d'una família progressista, la seva formació en una escola de comerç la va dur a treballar fins els 27 anys en una oficina. Des de llavors es dedicà a temps complert a la literatura caracteritzada per temes patriòtics amb l'edat mitjana com a marc temporal recurrent (*Kristin Lavransdatter*, obra formada per tres volums), i posteriorment per la seva conversió al cristianisme (destaca una biografia de Caterina de Siena). Va abandonar Noruega durant la invasió alemanya i, a la seva tornada, se li va atorgar la Gran Creu de Sant Olaf.

1938 Pearl S. Buck

(1892-1973), escriptora dels Estats Units. Va passar part de la seva vida a la Xina, on els seus pares eren missioners. L'any 1930 va publicar la seva primera novel·la, *East Wind, West Wind* i, amb *The Good Earth* va guanyar, entre d'altres guardons, el premi Pulitzer. Autora prolífica, a les seves obres afronta el contacte entre Orient i Occident. Destaca el seu compromís amb diverses organitzacions caritatives.

1945 Gabriela Mistral

(1889-1957), escriptora xilena, pseudònim de Lucila Godoy Alcayaga. Va començar a escriure poesia de ben petita, dedicant-se més tard a l'ensenyament en una escola secundària fins que la seva obra la va fer famosa (*Sonetos de la muerte*, 1914). Anys després va ser professora de literatura espanyola als Estats Units, a més de formar part de nombroses societats culturals arreu del món.

1966 Nelly Sachs

(1891-1970), escriptora alemanya. Nascuda a una de les àrees més acomodades de Berlín, va iniciar, ben aviat i amb la poesia, la seva trajectòria literària. Tanmateix, tant la qualitat com la quantitat de la seva producció no van esdevenir prou notables fins la seva fugida a Suècia durant la II Guerra Mundial. La seva obra es caracteritza

per l'ús d'un llenguatge i un estil moderns on el tema principal és el patiment del poble jueu, *Und niemand weiss weiter* o *Eli*, entre d'altres).

1991 Nadine Gordimer

(1923), escriptora sud-africana. Destacada lluitadora contra l'*apartheid*, ha rebut nombrosos premis i ha ocupat càrrecs de rellevància al Congrés d'Escriptors Sud-africans i al PEN Club. D'entre les seves obres són imprescindibles *A Guest of Honour*, *My Son's Story* i la selecció de contes curts *Why Haven't You Written: Selected Stories* (1950-1972).

1993 Toni Morrison

(1931) escriptora dels Estats Units, pseudònim de Chloe Anthony Wofford. Membre d'una família afroamericana de classe treballadora, va estudiar humanitats a les Universitats de Howard i Cornell. Professora, editora i crítica literària, la seva literatura se centra en la comunitat afroamericana i se la considera una autèntica experta en la construcció de les escenes dialogades. D'entre les seves novel·les destaquen *The Bluest Eye*, *Song of Solomon* i *Beloved*.

1996 Wisława Szymborska

(1923), escriptora polonesa. Llicenciada en Sociologia i en Literatura polonesa a la Universitat Jagielloniana, va publicar el seu primer poema al diari *Dziennik Polski*, el 1945. Des de llavors ha treballat com a editora i columnista, i ha publicat una extensa obra poètica que ha estat traduïda a la majoria de llengües europees, a més d'haver estat guardonada amb diversos premis, entre els que destaca el premi Goethe.

La desigualtat, espectacle mediàtic?

L'Associació de Dones Periodistes va ser convocada com a jurat pels premis Equitat-Diferència entre homes i dones que atorga l'Institut Català de la Dona. A la vista del que els diferents mitjans i professionals han enviat a concurs no es pot tenir altre actitud que la de l'estupor, la sorpresa i el desconcert. Com interpretar sinó que els mitjans de comunicació audiovisuals enviïn reportatges sobre víctimes d'agressions sexuals, sobre prostitutes, debats sobre maltractaments, documentals sobre dones sense sostre, vídues, gitanes i mares de ningú a un premi que pretén ressaltar l'actuació més destacada en l'àmbit dels mitjans de comunicació per assolir l'equitat dins de la diferència? Es tracta de productes elaborats amb els símptomes socials que assenyalen la diferència de gènere amb la seva cara més dramàtica i, per

això, no exempts de la sospita que aquestes problemàtiques, espectacularitzades, poden influir en l'augment de l'audiència. Prostitució, maltractaments, agressions sexuals, gitanes, dones sense casa i vídues són les protagonistes dels programes de televisió que han considerat que es podrien presentar al premi. Vistes així les coses, les dones apareixem novament com el parallamps de les desgràcies, com a les víctimes inevitables d'una societat que no reconeix la normalitat femenina. Crec que aquest malentès entre els que opten al premi i la institució que el convoca mereix una petita reflexió que ateny també a les persones i els col·lectius que consideren que els mitjans de comunicació no haurien d'utilitzar les desigualtats que pateixen les dones com una mercaderia mediàtica més. ■

sumari

portada

Mª Lluïsa Figa, al locutori de Radio Girona, als anys 30 del segle XX

2 elles també hi eren

Premis Nobel de literatura
Per Meritxell Benedí

4-15 quan totes les dones

Entre la feina i la vida

Panorama de la situació professional de les periodistes

Textos: Per M^a. A. López, Marta Ortega, Marga Solé, Montserrat Puig, Karma Peiró i Joana Gallego
Fotos: Esther Sanromà

16-17 pensar en clau del XXI

Dues generacions: periodisme feminista o unisex?

Per Maria Favà i Raquel Sans
Il·lustració: Agreda

18-19 dones que remenen les cireres

Entrevista a Rosa Cullell, directora general adjunta de La Caixa

Text: Elvira Altés
Fotos: Pilar Aymerich

20-21 Europa a l'abast

L'ampliació dels Quinze

Per Àngels Espuny
Entrevista a Dolors Renau
Per Mª José Ruiz Fité

22-25 l'administració administrada

Coordinada per Marta Corcoy

26-27 a favor de totes

La Bonnemaison, crònica d'una restitució a les dones de la ciutat

Per Elena Tarifa

28 el talòs d'Aquil·les

Pedagogia de la clatellada

Per Joana Gallego
La Gata Lina
Per Gemma Sales

31 fina Isegura, periodista d'altura

Guió: Joana Gallego
Il·lustració: Aina Albí

Altres seccions:

Sofregit cultural, per Esther Molas
L'estenedor d'idees

Entre la feina i la vida: Panorama de la **situació** **professional de les periodistes**

Presentem un dossier sobre l'encaix de les dones periodistes en la professió, un treball que no pretén ser exhaustiu, doncs resulta impossible en un article, per llarg que sigui, abastar la diversitat de situacions en les que es troben les periodistes ni reflectir-ne la complexitat de vivències, experiències i opinions que com qualsevol col·lectiu sustenta en front la seva professió. Malgrat tot, en els diversos reportatges que es dediquen a la premsa, les

revistes, la ràdio, la televisió i Internet, es fa un repàs a la composició de les plantilles, amb els percentatges de dones en càrrecs decisoris, s'analitzen les dificultats per compaginar feina i vida privada i s'opina sobre la influència que les dones periodistes poden tenir en els continguts que elaboren. Xifres i persones ens parlen d'una professió, la de periodista, que presenta algunes diferències quan l'exerceixen les dones.

A la premsa: poques i a la base

Diu els savis de l'economia i la sociologia que quan una professió es feminitza vol dir que el treball és o s'ha tornat precari. Si fos així, la professió de periodista en els diaris de Catalunya gaudeix d'una excel·lent salut. I per a mostra, un botó:

A la plantilla de *La Vanguardia*, *El Periódico de Catalunya*, *El País* (edició Catalunya) i a *El Mundo* hi ha una majoria d'homes. És el diari *Avui*, amb 111 persones en la nòmina de redacció, el mitjà de premsa escrita que guarda l'equilibri home-dona: 60 i 51, respectivament. Aquestes dades inclouen els departaments de documentació, tasca desenvolupada majoritàriament per

dones, excepte el cas de *La Vanguardia* on hi ha 3 dones en un equip de 10 persones.

Per què aquesta evident minoria? On són les joves que sobrepassen el nombre de nois que surten de les promocions de les facultats en els darrers anys? Les incorporacions a les redaccions són molt escasses des de fa temps, l'economia empresarial és cada cop més rígida i tancada en les contractacions, però si fem memòria i pensem en el darrer redactor o en el darrer cap recent fitxat, toparem gairebé sempre amb un nom masculí. Dels becaris i de les becàries que arriben a la redacció per fer pràctiques, si alguna persona continua, és el xicot. I així es perpetua la desproporció.

Manen ells

Els són majoria i ells manen. Per continuar amb els diaris ja esmentats, s'ha de dir que a *La Vanguardia* només 7 de les 72 dones de redacció tenen un càrrec. Una

FOTO PILAR AYMERICH

d'elles, Rosa Paz, és sotsdirectora d'informació. Les altres sis són caps de diferents seccions. A *El Periódico*, on hi ha 63 dones hi ha una redactora en cap que s'encarrega de les relacions externes, una coordinadora general a Madrid, una coordinadora lingüística a l'edició catalana i tres caps de secció. *El País* (edició Catalunya) té una redactora en cap i una cap de secció. El diari on les dones semblen tenir més pes en la presa de decisions és el *Segre*, de Lleida, on Anna Gómez és una dels tres sotsdirectors i Glòria Farré una dels tres redactors en cap, que té sota la seva responsabilitat la secció de Cultura i el suplement dominical. Farré, que va arribar al *Segre* l'any 1986 com a redactora en pràctiques i porta quatre anys en la direcció, diu que el dia a dia és "molt absorbent" i exigeix una dedicació sense condicions que no li crea dificultats perquè, segons afirma: "Visc sola i sola organitzo el meu temps".

La difícil promoció

"La promoció laboral en els diaris es fa, en la majoria dels casos, pensant en els homes", afirma la veterana Teresa Rubio, periodista que ha estat en actiu des de 1968 i redactora de la secció d'espectacles d'*El Periódico* des de la seva aparició l'any 1978 fins que es va jubilar, ara fa quatre mesos. I afegeix: "No es dona cap responsabilitat important a les dones; com a màxim se les anomena cap de secció, però en aquest lloc tenen tres o quatre càrrecs per sobre d'ella que no deixen que defensi els seus criteris, no per imposició, sinó perquè no arriben al diàleg amb ells". Rubio destaca "l'existència de l'onada de caps amb 30 anys; això és un fet que no havia succeït fins ara", i pregunta: "Per què no passa el mateix amb les dones?".

"Nosaltres no apostem tota la nostra vida al treball", assegura Maria Favà, redactora d'informació municipal del diari *Avui*. "Les periodistes fem la nostra tasca, però no acostumem a fer mèrits ni relacions que ens puguin servir per ascendir. Més amunt del càrrec de redactores en cap hi arribem menys, perquè ens interessem per altres coses, valorem la vida personal i familiar".

Pot ser aquesta l'explicació de per què la piràmide professional a premsa l'ocupen ells de dalt a baix, i nosaltres ens trobem formant part de la base?

María Dolores García, de 30 anys, cap de la secció de política d'*El Periódico* des de fa quatre anys i a qui també li agradaria dedicar-se als esports, especialment a la informació futbolística, explica que no té problemes amb els seus superiors i se sent "ben valorada, encara que això és una cosa que no va succeir des del principi, sinó que ho he anat guanyant amb el temps". Però no tot depèn de la constància, i el capítol de la promoció professional va vinculat a altres factors. "Sé que la meua promoció dependrà, en part, de la meua opció familiar i que avui per avui és pràcticament incompatible pensar en la maternitat i en el meu treball". Una opció que no s'han de plantejar els seus companys. "Mentre els homes puguin dedicar-se en exclusiva al treball perquè a casa ho tenen tot resolt, no hi haurà res a fer", sentència.

FOTO EL PERIÓDICO

Redacció de *El Periódico*

Diaris

	Plantilla total	Homes		Dones		Càrrecs	Homes		Dones	
		Total	%	Total	%		Total	%	Total	%
<i>La Vanguardia</i> (1)	238	166	70	72	30	17	10	58	7	42
<i>El Periódico</i> (1)	214	151	70	63	30	24	18	75	6	25
<i>Avui</i> (1)	111	60	54	51	56	9	5	55	4	45
<i>El País</i> (1)	39	28	72	11	28	6	4	66	2	34
<i>El Mundo</i> (1)	18	14	78	4	22	5	4	80	1	20
<i>El Mundo Deportivo</i> (1)	88	71	80	17	20	15	15	10	0	0
<i>Sport</i> (1)	88	72	81	16	19	6	6	75	2	25
<i>Segre (Lleida)</i> (1)	39	24	61	15	39	8	6	75	2	25
<i>Diari de Girona</i> (1)	19	14	73	5	27	4	4	100	0	0
<i>El Punt (Girona)</i> (1)	35	25	71	10	29	6	4	66	2	34
<i>Diari de Tarragona</i> (1)	50	40	80	10	20	5	5	100	0	0
<i>La Mañana (Lleida)</i> (1)	43	30	70	13	30	8	8	100	0	0

(1) Font: Anuari de la Informació de Catalunya 2002-2003

Un món a part en els esportius

La paritat entre homes i dones és a anys llum pel que fa als diaris esportius. Tant a la redacció del diari *Sport* com a la d'*El Mundo Deportivo*, l'absència femenina en els llocs de treball amb capacitat de decisió és enorme: ni una sola dona a *El Mundo Deportivo*. Al diari *Sport* hi ha una cap en la secció d'infografia i una altra a documentació. Les dues redactores de la secció Barça, la joia de la corona de la publicació, han passat a formar part d'altres seccions menys brillants després de la darrera reorganització que s'ha dut a terme aquest any.

Esther Utrilla, responsable d'infografia del diari *Sport*, afirma que la situació és culpa d'una realitat històrica que s'ha anat enquistant amb el pas del temps. "És fàcil que en un ambient i en unes seccions bàsicament masculines prefereixin un redactor o un cap abans que una redactora o una cap". Utrilla, 13 anys a la professió i 7 a la redacció del *Sport*, afirma que ha procurat "treballar sempre amb la major professionalitat possible", en un mitjà atípic per la supremacia masculina, encara que es mostra convençuda de la impossibilitat de l'accés a llocs de decisió: "No crec que pugui veure aquí una dona redactora en cap, i mira que m'agradaria equivocar-me". També explica una altra anècdota: "A la redacció hi ha cartells de dones despullades, una cosa que em va sorprendre al principi, però que ara no em molesta". ■

M^a. A. López

Les revistes: una forma de periodisme femení?

Es pocs estudis que s'han fet sobre la presència de dones en els mitjans de comunicació assenyalen el sector de les revistes com el mitjà en el que hi ha més quantitat de dones periodistes. Sembla lògic pensar que en les publicacions periòdiques les dones tinguin un accés més directe als càrrecs de responsabilitat i, llavors, puguin intervenir més directament en els continguts. Però veiem què en pensen les productores de revistes.

Per a l'Elisabet Riera, redactora en cap de la revista *Integral* (RBA), el món de les revistes és de dones, però matissa: "Més aviat, un món habitat per dones. A l'empresa on treballa les dones som majoria, però això no es reflecteix en igual proporció en els llocs directius. Tampoc hi ha ajudes econòmiques per fills, ni flexibilitat horària, perquè les mares puguin conciliar la vida familiar i la professional (més enllà del que s'atorga per llei), ni servei d'escola bressol. I això passa a la majoria d'empreses. Així doncs, és realment un món de dones? O és un món on fan servir les dones? En paraules de la Joana Uribe, delegada d'Hachette a Catalunya, a les revistes del seu grup editorial les dones són majoria, tant a les redaccions com als càrrecs directius" i la direcció per part de dones no només es dona en revistes de les anomenades femeni-

nes, sinó que, per exemple, a *Quo*, la direcció és femenina; i al contrari, la revista *Creixer Feliz* està dirigida per un home, com també el *Qué me dices*. Ben convençuda afegeix: “La meua experiència aquí m’ha demostrat que no importa el sexe que tinguis, sinó la teua eficàcia i professionalitat, quelcom que porta a la promoció interna”. D’altra banda, Uribe ha patit la discriminació per raons de gènere treballant en una altra empresa: “El meu sexe va ser el motiu que contractessin una altra persona pel lloc de treball que havia d’ocupar jo en marxar el meu superior. En cap moment em van qüestionar com a professional, fins i tot em van oferir més diners perquè acceptés la nova situació, però vaig preferir acceptar una altra oferta pitjor econòmicament i deixar intacte la meua dignitat”.

Un punt de vista més humà

Pel que fa a si és possible que les dones, com a professionals, aportin un punt de vista femení en els continguts de la revistes, la Joana és de l’opinió que el fet que escrigui una dona marca l’enfocament de la notícia: “Encara que depèn molt de la publicació, però el cert és que les dones com a periodistes podem donar un punt de vista més humà i social i tenir en compte aspectes que, normalment, no es tenen en compte. Per exemple, a la revista *Emprendedores*, que és una revista econòmica, nosaltres no només tractem sobre la macroeconomia, sinó també expliquem com és la persona que hi treballa, el seu caràcter, com fan les reunions, és a dir, que s’han obert noves línies inexplorades per aquest tipus de revista. Segons l’experiència de la redactora en cap d’*Integral*, qui mana finalment sobre els continguts de les revistes són els qui les llegeixen: “En el cas de la nostra revista, majoritàriament són lectores. I crec que en aquest punt es pot marcar la diferència, com a consumidores. D’altra banda, des de les redaccions podem fer encara molta feina. Les dones estem contínuament donant la nostra opinió, i encara que potser no sempre tenim l’última paraula, podem proposar temes que ens semblen interessants, treballar-los, presentar-los, buscar activament dones que apareguin com a fonts d’opinió a les revistes, crec que aquí hi ha un gran buit”. Sobre el mateix tema, la Sílvia Martín, redactora en cap de *Woman*, creu que les dones poden aportar

un caràcter més personal a la informació: “Segurament perquè les dones, quan treballen, no oblidem que tenen una vida personal i que, segurament, els protagonistes de les informacions també, i per això ho tenim en compte en l’elaboració de la notícia o el reportatge”. Per a Uribe les dones també tenen un estil de dirigir diferenciat de l’autoritarisme masculí: “El nostre estil és més participatiu, obert, dialogant, té en compte les necessitats personals i les opinions dels treballadors, i és un estil que s’està imposant bastant a l’empresa, no només periodística, perquè millora els resultats productius. Ara s’inventen això de la intel·ligència emocional, que descobreixen els homes, quan en realitat és la forma d’actuar de les dones”.

Les tres periodistes entrevistades coincideixen: les revistes, a vegades, són considerades gèneres menors socialment en comparació a la premsa diària, però en canvi tenen grans possibilitats. La delegada d’Hachette afirma: “Per mi no té sentit preguntar-me sobre si em sento frustrada per treballar en una revista. Jo vaig començar al diari *El Noticiero Universal*, i per treballar en revistes no considero que ara sigui menys periodista. Les revistes tenen reptes diferents, en teoria, hem de

Redacció de *Woman*

donar un plus d’informació en relació als diaris. En la mateixa línia es manifesta la Sílvia Martín: “La revista és un producte que, en teoria, has tingut un mes per fer, per tant ha d’estar molt ben redactat, es té molta cura de la fotografia i comporta un ritme de treball diferenciat al d’altres suports. I com a professional em permet més llibertat i flexibilitat, perquè les seccions no són tan tancades com en un diari”. I afegeix un aspecte personal: “Em permet combinar més satisfactòriament vida laboral i familiar. Abans treballava en un diari i cada dia sortia a les 10 del vespre, cosa que ara pot passar només excepcionalment”. Segons Uribe: “La revista permet l’anàlisi tranquil i documentat, un treball de grafisme i de disseny, podria ser una plataforma perfecte pel periodisme d’investigació, per entrevistes en profunditat, per grans reportatges fotogràfics”. ■

Revistes

	Nº revistes que edita	Plantilla/Periodistes	Dones	%	Dones càrrecs directores	%
RBA (1)	31	184	150	82	11	68,75
Hymosa (1)	19	121	75	58,93	12	60
Hachette (1)	19	—	—	36,7	—	53
Grupo Zeta (1)	14	119	67	35,33	6	30

(1) Font: Dades cedides per les empreses RBA, Hymosa, Hachette i Grupo Zeta.

Marta Ortega

Periodistes radiofòniques, una veu poc decisòria

Les dones a les emissores de ràdio són una veu maca, càlida i en els darrers temps sembla que també tenen rostre, però poca capacitat de decisió. Aquesta podria ser una de les conclusions de l'estudi de gènere que s'ha fet a partir de les dades proporcionades per les pròpies empreses radiofòniques i de les de l'*Anuari de la Informació de Catalunya*.

Equip del programa *No es un día cualquiera*

Si bé el número d'homes que treballen en emissores és més gran que el de les dones, aquesta xifra és decantaria a favor de les dones si a més de les plantilles s'hi inclogués també els col·laboradors i les col·laboradores. Passaria el mateix si s'haguessin comptabilitzat les emissores locals i municipals, que tampoc hi són recollides per la complexitat del sector. Així en l'estructura del col·lectiu s'ha de destacar que en càrrecs directius hi ha un 67,8% d'homes i sols un 32% són dones. Destaca

que amb càrrecs directius només hi ha tres dones a Catalunya: la Neus Bonet, Directora d'informatius d'Ona Catalana, la directora de RNE a Catalunya, Anna Maria Bordas i la directora de COPE a Manresa, Emi Sánchez.

Però, tenen problemes les dones directores de mitjans de comunicació? "Problemes sí, lluito cada dia en reunions on tots són homes i costa que acceptin el meu punt de vista. El dia a dia és dur", explica Neus Bonet, directora d'informatius d'Ona Catalana que també diu que s'ha de barallar contínuament perquè hi hagi una notícia de gènere en lloc de la de la política de torn. "L'única dona en el consell de Direcció sóc jo i de vegades em sento una mica galàctica, però és cert que hi ha certes conductes en relacions humanes i personals amb les quals he après molt", afirma, malgrat tot.

Un altre tema candent són els sous i les diferències per qüestió de gènere "Sé segur que hi ha dones que cobren menys per la mateixa feina que els homes encara que tothom digui que no, però davant l'evidència no hi ha resposta professional perquè sempre es diu que se li va fer l'oferta i ella la va acceptar", manifesta Bonet.

Sense ser directiva, el fet de ser dona, mare i treballar en una emissora de ràdio "és duríssim, però és molt important conviure amb una persona que té els mateixos problemes d'horaris i és de la professió, perquè sinó encara ho és molt més", explica Pepa Fernández, directora i presentadora del programa de Ràdio 1 *No es un día cualquiera*. La Pepa té un nen que sovint li pregunta: "Per què el teu cap no et dóna la feina a l'hora de les altres mares?".

Maternitat i contracte laboral

El tema de la maternitat és un altre condicionant a l'hora de ser dona i treballar a la ràdio. "En el meu anterior treball quan vaig tenir el meu fill no em van renovar el contracte, tot i que jo no volia la baixa per maternitat i estava disposada a treballar tot seguit", diu la Pepa Fernández.

Una altra periodista radiofònica que també va patir aquest tipus de problemes és l'Ester Sardans, de Com Ràdio. "Jo estava en la primera línia de promoció fa un temps i després de ser mare i tenir seriosos conflictes

Ràdio

	Plantilla total	Homes		Dones		Càrrecs total	Homes		Dones	
		Total	%	Total	%		Total	%	Total	%
Catalunya Ràdio/ C.Informació C. Cultura (1)	90	42	47	48	53	28	20	17	8	29
Onda Cero/ Onda Rambla (1)	54	34	63	20	37	12	6	50	6	50
SER Ràdio Barcelona (1)	29	20	69	9	31	14	12	86	2	14
RNE Barcelona (2)	53	29	55	24	45	7	4	57	3	43
COM Ràdio (3)	64	32	50	32	50	11	10	91	1	9

(1) Font: Anuari de la Informació de Catalunya 2002-2003

(2) Font: Departament de Personal RNE Barcelona.

(3) Font: Departament de Personal COM Ràdio.

per recuperar la feina ara faig un programa nocturn i la promoció no passa per la meua persona".

La promoció dins del lloc de treball és un dels altres temes que plantegen totes tres periodistes. La Neus Bonet diu que "hi hauria d'haver més dones en càrrecs directius, perquè la riquesa de matisos enriqueix molt i les diferències també, el que passa és que les dones han de tenir cura de no repetir esquemes masculins de poder". Per a Ester Sardans "en les expectatives de promoció potser no és tant el sexe el que determina —i afegeix—, doncs s'ha de tenir en compte que en el món de la ràdio homes han condemnat a l'ostracisme a d'altres homes i si ens descuidem faran el mateix amb nosaltres, les dones".

Qui no ha fet colzes per a cap tipus de promoció és la Pepa Fernández. "Faig un programa de cap de setmana que abans feia un home i l'únic que vaig fer va ser suggerir que a mi m'agradaria fer-lo quan a ell el van destinar a una corresponsalia. Abans jo feia el mateix horari de cap de setmana, però a Ràdio 4", explica.

Aquestes dades i testimonis expliquen una mica la duresa de ser periodista radiofònica, que té molt de màgic, però que també amaga el costat amarg de les incompatibilitats entre el món del treball i el familiar en el cas de ser periodista, dona, esposa i mare. ■

Marga Solé

tor d'informatius o de programes, però ja fa temps que les dones presenten i dirigeixen informatius, reportatges i *magazines* diaris, tant a les televisions d'àmbit estatal com a les autonòmiques o les locals. Però si analitzem els organigrames de les grans, mitjanes i petites empreses de televisió, el professional masculí hi predomina abastament. Potser hem trencat el sostre de vidre de la responsabilitat de programes, però les grans decisions encara són en mans dels homes.

Per analitzar el paper que estant jugant les dones periodistes a la televisió podem veure que a les dues grans televisions de Catalunya, el percentatge de redactors comença a tenir un pes important. Es constata llegint les xifres de TVE Catalunya, i de TV3, que hi ha entre el 60% i el 64,85%, respectivament, d'informatius de gènere masculí. Hem deixat de ser minoritàries però encara no estem igualats. Diríem que estem en el camí de l'equiparació, excepte quan parlem de càrrecs de responsabilitat, on la presència de les dones és escassa.

Diagnòstic de millora

Cal reconèixer que hem millorat d'ençà d'un any, i que professionals com Rosa Mª Mateo, Rosa Mª Calaf, o Mercedes Milà encara defensen el seu terreny a la petita pantalla, mentre noves professionals s'estan obrint camí. Teresa Carreras, Cap d'Informatius de TVE a Catalunya, ens parla del lloc que ocupen les dones a les televisions europees. "Una gran majoria de directors de programes i informatius de televisions, ràdios i diaris són homes", afirma. Però la realitat és que a les televisions europees es repeteix la mateixa contradicció d'aquí. En els darrers anys es produeix una penetració lenta i constant de dones a les redaccions. Hi ha aproximadament un 80% de dones a les aules de les Facultats de Ciències de la Comunicació espanyoles i un bon nombre entren a les redaccions. Per a Carreras "el cert és que hi ha un gran tap quan es tracta de sortir de la redacció i assumir responsabilitats de gestió". La periodista conclou: "A mesura que la responsabilitat és més elevada, cap de secció, redactor en cap, sots director/ra de programes, d'informatius, etc., la presència de la dona s'esvaeix". Pel que fa a la influència que puguin exercir les periodistes en

Treballar per a la pantalla

Quin lloc ocupen les dones periodistes a les televisions? Malauradament no hi ha estudis recents, i l'ampli ventall de categories laborals que poden ocupar fan difícil la resposta. Si bé la incorporació de les dones periodistes a les televisions va ser instantània, amb els anys ha anat canviant els rols que hi desenvolupen. Als inicis eren el *bust parlant*, sempre a les ordres del direc-

Televisió

	Plantilla total	Homes		Dones		Càrrecs total	Homes		Dones	
		Total	%	Total	%		Total	%	Total	%
Televisió de Catalunya (TV3) (2)	209	118	56	91	43	14	12	85	2	15
TELECINCO Atlas Catalunya (3)	37	17	45	20	55	7	2	28	5	72
TVE Sant Cugat (1)	102	60	58	42	42	9	8	89	1	11
ANTENA3 Catalunya (1)	15	6	40	9	60	3	1	33	2	67

1) Font: Anuari de la Informació de Catalunya 2002-2003

2) Font: Departament de Personal TELEVISIÓ DE CATALUNYA.

3) Font: Departament de Personal TELEVICINCO Atlas Catalunya.

Entre coure i enriquir

Per **Marta Cáceres**

Des de la meva experiència crec que el criteri i la influència sobre el que passa no té gènere. No és un home ni una dona qui talla el bacallà informatiu, sinó que es tracta d'una decisió compartida i consensuada en la que hi intervenen moltes experiències individuals. Dóna la casualitat que si en una cosa hi ha majoria a l'equip de *Buenos Días España*, d'Antena 3, és de dones entre redactores, productores, editores, presentadores, maquilladores, estilistes... M'imagino que això passa en moltes altres feines, però crec que no se'n pot fer una bandera. És cert que la responsabilitat final moltes vegades recau en un home i l'enfocament depèn de la seva més o menys sensibilitat envers alguns temes. Però també és cert que no gaire lluny, de ben segur, que hi ha una dona conscient del relleu generacional que porta i del llegat que han deixat moltes altres. Fent un símil publicitari, diria que això no ens ha de coure, sinó ben al contrari, enriquir, per poder fer cada dia un bon caldo informatiu.

Equip del programa La Columna

FOTO ESTHER SANROMA

els continguts, Carreras considera que "ja està prou demostrat que la sensibilitat d'homes i dones en la vida quotidiana no és la mateixa". En aquest sentit la periodista afirma: "A la feina les dones aporten una manera de fer creativa, oberta, molt professional i dinàmica i una manera d'afrontar les relacions personals en el treball amb molt més tacte. Les dones demostren que són igual o més professionals que els homes i que els productes audiovisuals fets per dones sempre estan més propers a la gent. S'interessen molt més pels conflictes íntims, pels conflictes amb l'entorn i en poder explicar, com a periodistes, el per què d'allò que seleccionem com a notícia".

Quan se li pregunta a Júlia Otero, Directora de *La Columna* a TV3 si creu que el seu programa crea opinió, respon reflexiva: "M'estimo més pensar que, més que

opinió, ajudem l'audiència a fer-se preguntes i obrir interrogants. Les coses mai no són d'una sola manera. A *La Columna* ens agrada el dubte com a mètode d'apropar-se a l'actualitat.

Mai ha estat intenció meua influir en l'opinió dels espectadors, la qual cosa no impedeix que jo hi digui la meua quan em sento compromesa en la defensa de certs principis i valors". I pel que fa a quines són les aportacions específiques que fan les dones periodistes, Otero, afirma: "Teòricament, les dones periodistes haurien d'aportar una mirada diferent sobre les coses. Però no sempre volen fer-ho i poques vegades els hi deixen fer. Sovint, en lloc de feminitzar el món, perpetuen aquell tòpic infame de l'etern femení."

Una de les qüestions a debat últimament en totes les professions és com fer possible la conciliació de la vida laboral i familiar. Carreras opina: "Realment, és molt difícil, perquè el bon periodista no té hores. Sap quan comença la feina però no sap quan l'acabarà. El periodisme, com jo l'entenc, és una professió basada en una curiositat innata i unes ganes d'aprendre i de reciclar-se constants. Això doncs, no és massa compatible amb una vida i uns horaris estables que han estat fins ara la base de la família". Pel que fa al dilema de ser mare o periodista, Carreras afirma: "Els fills dels periodistes — que vivim molt la nostra professió— seran igual o millors que aquells que els seus pares tinguin feines més estables, però que no les visquin tant". Otero es mostra molt contundent: "No es pot conciliar mentre la vida familiar sigui només cosa nostra. Tot i això, fem possible l'impossible. Com? Vivint instal·lades en l'extenuació". ■

Montserrat Puig

Periodistes en digital

Després d'aquest últim any i mig en el que Internet ha sofert una campanya de desprestigi total amb l'acceleració dels grans projectes especulatius i la sonada caiguda de les empreses *puntocom* i de les versions digitals dels mitjans de comunicació tradicionals, Vilaweb, en.red.ando o BCNews són tres exemples pioners que romanen encara vigents. Dirigits per periodistes, s'han fet un lloc en el món de la comunicació digital i s'han convertit en especialistes d'un incipient sector de negoci del periodisme electrònic i la comunicació digital. Les administracions públiques tampoc s'han quedat endarrere: des de fa uns anys funcionen laMalla.net i Diari de Barcelona, capçaleres de la Diputació i l'Ajuntament de Barcelona, respectivament. Per sort, el periodisme electrònic actualment està representat a través de múltiples i variats formats, però destaco aquests mitjans perquè estan dirigits per dones i són els seus criteris periodístics els que els mouen.

En femení singular

Ida Lladó és, des de 1996, la directora de BCNews i EuropeNews, juntament amb el seu soci Toni Dueñas. "BCNews va ser la primera publicació electrònica de caire urbà dedicada a la ciutat Comtal. Vam ser pioners a oferir les cartelleres de cinema i teatre, realitzar *especials* en directe, i regalar entrades per a espectacles". Avui es mantenen de Cyberland, l'empresa que hi ha darrere d'aquests mitjans, dedicada a oferir serveis de producció especialitzats i connexió a la Xarxa.

"Gràcies a aquest negoci, BCNews i EuropeNews encara existeixen i tenen projectes de futur, de forma independent i amb perspectives de rendibilitat", explica Ida. És la mateixa història per a altres mitjans independents com Vilaweb o en.red.ando. En 1995, els periodistes Assumpció Maresma i Vicent Partal donaven vida a un projecte periodístic diferent, en català, que seria el paradigma de la comunicació digital local. Aviat van haver de convertir-se en empresaris. Vilaweb va aconseguir tanta fidelitat que van aparèixer comunitats d'internautes que crearen una extensa xarxa d'informació local, amb edicions internacionals en diferents continents i un total de noranta edicions locals. "A l'opinió pública se li ha canviat tota la percepció que tenia d'Internet", opina Maresma, peça clau d'aquest mitjà. "Després de molts anys d'esforç hem aconseguit definir un model de periodisme diferent, guanyar credibilitat i respecte, i consolidar empresarialment el projecte per a mantenir la nostra independència. Vam treballar així perquè ens ho vam passar bé, però també perquè creiem que hi ha alguna cosa més que el diners".

Ara investiguen per a veure si aconsegueixen el

mateix amb la televisió de tota la vida. L'empresa també està introduïda en la premsa local i fa poc han creat la seva pròpia col·lecció de llibres de temes tecnològics.

L'empresa en.red.ando, dirigida pel periodista científic Luis Angel Fernández Hermana, es dedica actualment a la comunicació digital, a la Gestió de Coneixement en Xarxa i a la Formació *online*. No obstant això, la seva posició en el terreny del periodisme electrònic ha estat gràcies al lideratge de la seva revista digital, la qual dirigeixo des de 1998. Aquesta publicació pionera (sorgida al gener de 1996) és una de les més crítiques amb tot el que estigui relacionat amb Internet. El gran assoliment d'en.red.ando ha estat aconseguir que entre el seu públic (experts en un marc temàtic molt ampli) sorgissin habituals col·laboradors de les seves seccions.

FOTO ESTHER SANROMÀ
Equip de la revista digital en.red.ando

El primer, ser periodista

Sílvia Llombart (laMalla.net) i Cristina Ribas (Diari de Barcelona) dirigeixen dos mitjans digitals completament diferents als mostrats. Ambdós són d'informació diària en català i depenen d'administracions públiques. En el dia a dia totes les decisions que prenen passen per les seves mans. Elles també seleccionen i formen al personal de les seves redaccions. "El més important per a treballar en un d'aquests mitjans és ser un bon periodista, amb criteri, i que sàpiga moure's per Internet a l'hora de trobar fonts verídiques", explica Llombart, la directora de laMalla.net des de l'any 2000. "Ha de ser periodista però no amb títol: hi ha redactors que vénen de carreres polítiques o d'altres professions", afegix Ribas. Sobre el periodisme digital ambdues estan d'acord que ja s'accepta com alguna cosa normal, encara que Llombart considera que encara se li concedeix poca importància. Per a Ribas, no obstant això, "Internet és com el quart mitjà. Ara el periodista ha de ser digital o no és. Crec

que s'hauria de deixar de parlar de periodisme digital perquè en tots els mitjans es treballa ja amb la Xarxa. S'estan incorporant rutines noves en la professió". Per a la directora del Diari de Barcelona els mitjans digitals estan ben representats, però tenen poca visibilitat. "És alguna cosa que arribarà amb el temps, quan passi la crisi econòmica que hi ha en el sector dels mitjans".

En femení, plural

Montserrat Boix és redactora d'informació internacional de TVE. Pel seu treball ha estat molt en contacte amb la problemàtica de les dones en països del Tercer Món. Va ser així com se li va ocórrer la idea d'obrir la pàgina Mujeres en Red, a mitjans de 1997. "Em vaig adonar que era el moment de crear una xarxa internacional de dones on elles mateixes poguessin explicar les seves problemàtiques". El criteri que ha guiat sempre a aquest projecte ha estat el periodístic, i amb un enfocament de reflexió des del feminisme i la comunicació. La pàgina alimenta diverses llistes d'informació i fòrums de debat internacionals. "Crec que els periodistes, encara que hagi moltes formes d'informar i comunicar-se a través de la Xarxa, sempre jugarem un paper fonamental com mediadors. La nostra capacitat d'aplicar criteris de selecció d'informació, de gestionar-la, reciclar-la i transformar-la en un format comprensible per a totes les

masses és alguna cosa que sempre es requerirà". La directora de Mujeres en Red opina que els periodistes tenen molt camí que recórrer encara a Internet, i assegura: "Cal readaptar els nostres papers i fer una reflexió més profunda del que això suposarà".

Karma Peiró

Recollida de dades i configuració de quadres:

Emma Bouisset

Enllaços del text:

BCNews

<http://www.bcnews.info/>

EuropeNews

<http://www.europenews.com>

Vilaweb

<http://vilaweb.com>

en.red.ando

<http://enredando.com/cas>

laMalla.net

<http://lamalla.net>

Diari de Barcelona

<http://www.diaridebarcelona.com>

Mujeres en Red

<http://www.nodo50.org/mujeresred/>

La incorporació de les dones al periodisme

Sense presses... i amb moltes pauses

De mica en mica, és veritat, les dones s'han anat incorporant a la professió. És normal, si tenim en compte que des de fa més de deu anys les estudiants de periodisme són majoria a les facultats. Aquest canvi, tanmateix, s'ha produït molt lentament, i encara hi ha fortes diferències pel que fa a la presència de les dones en els càrrecs de responsabilitat segons els diferents mitjans.

Per **Joana Gallego**

Si comparem les dades de què disposem de l'any 1992 amb les que ens ofereixen els diferents textos que conformen aquest dossier dedicat a la professió periodística, podem veure que, en general, els homes representen una mica més del 65% i les dones al voltant del 35%. Si tenim en compte que fa 10 anys les dones ja representaven el 31%, arribarem a la conclusió de

què aquest canvi és més lent del que ens esperàvem.

Desigualtats segons els mitjans

Aquesta mateixa dinàmica es repeteix si mirem els càrrecs directius. Si considerem la presència de dones amb càrrecs de responsabilitat, en general, veurem que aquest percentatge representa el 22,7% i que els homes tenen el 77,3 dels

càrrecs de direcció.

Aquest percentatge, tanmateix, és repartit de manera molt desigual entre els diferents mitjans. Així, les agències estan molt feminitzades, tant en les plantilles com en els càrrecs de direcció, amb xifres que pràcticament podríem ser considerades "paritàries" (Homes 54%, dones quasi 46% en càrrecs directius). A continuació se situaria la ràdio, on

Homes i dones en diferents mitjans de comunicació

	Homes	%	Càrrecs	%	Dones	%	Càrrecs	%	Total H+D
PREMSA	787	69,5	253	85,5	346	30,5	43	14,5	1133
TELEVISIÓ	182	60,3	60	71,4	120	39,7	24	28,6	302
RÀDIO	188	58,6	76	67,9	133	41,4	36	32,1	321
AGÈNCIES	46	53,5	20	54,1	40	46,5	17	45,9	86
TOTAL	1203	65,3	409	77,3	639	34,7	120	22,7	1842

Elaboració pròpia amb dades de l'Anuari de Comunicació 2002, editat pel Col·legi de Periodistes

les dones representen el 41% de les plantilles (32% en càrrecs directius). La televisió vindria en tercer lloc amb una presència del 60% d'homes en front del 40% de dones (28% en càrrecs directius) i, finalment, se situaria la premsa escrita amb les xifres més baixes de presència femenina, tant en les plantilles, en general (30,5%) com en els càrrecs de direcció (14,5%).

Com podem interpretar aquestes xifres? D'entrada podem dir que, com ja es veia venir, les dones ocupen majoritàriament la base de la piràmide jeràrquica, que significa, també, els llocs menys preuats i prestigiosos tot i que, naturalment, també van ocupant els espais de decisió, sobretot a les agències. La ràdio i la televisió han resultat molt més permeables a la incorporació de dones i, mica i mica, aquesta presència es va veient en els llocs de responsabilitat. Com a "fanalet vermell" trobem que la premsa diària és el mitjà més convencional i el mitjà a qui li costa més donar pas a les dones, sobretot en els nivells de direcció. Aquesta dificultat augmenta si diferenciem la premsa de Barcelona de la resta de premsa comarcal. A Barcelona, el percentatge de dones amb càrrec de responsabilitat en premsa diària no arriba al 13% (l'any 1992 era 11%), i a la premsa comarcal es manté en el 17,9%.

Un sector que tradicionalment ha estat molt feminitzat, i que continua en aquesta línia és el de les revistes, tot i que caldria un major aprofundiment en les condicions laborals en què es produeixen moltes d'elles.

Sectors poc definits

Molt més difícil resulta donar dades respecte a la presència no formal de dones en la professió. Aquestes xifres són de l'Anuari de la

altres figures que no estan contemplades enlloc.

Tampoc no tenim dades fiables de la presència de dones en els Gabinetes de premsa d'empreses, partits o institucions, encara que tot fa pensar que és en aquests sectors més permeables on s'està produint la incorporació de llicenciades en periodisme. També pensem que Internet és una sortida laboral triada per les generacions més joves, tant

FOTO EL PERIÒDICO

Consell de redacció d'El Periòdico

Comunicació 2002 editat pel Col·legi de Periodistes, on només s'inclouen les plantilles dels diferents mitjans, però no pas els i les col·laboradores fixes o esporàdiques, els *free-lance* i

d'homes com de dones, on no tenim, de moment, cap possibilitat d'oferir dades indicatives. En aquest sentit, podem pensar que homes i dones estan força equiparats en l'ús

professional de la xarxa, ja que s'ha convertit en un altre mitjà de comunicació en dates molt recents; per aquest motiu no ha estat patrimonialitzat per cap sexe, i homes i dones han pogut accedir en una certa igualtat de condicions.

Certament, no és fàcil fer un cens de la professió periodística, donada la complexitat del sector, la diversitat de mitjans i les diferències existents entre, per exemple, l'estabilitat que pot tenir un periodista en un diari de prestigi i la precarietat labo-

ral d'una col·laboradora en una televisió, una emissora local o una revista especialitzada.

Una degana al Col·legi

Per acabar aquest text analític sobre la presència global de dones en la professió podem citar que el Col·legi de Periodistes de Catalunya té per primera vegada una degana, Montserrat Minobis, que està al front d'una Junta de Govern que té un 34,6% de dones i un 65,4% d'homes. Pel que fa als membres

col·legiats, que són 3.528, podem dir que les dones representen el 38,3% i els homes el 61,7%. Aquestes xifres adquireixen un altre significat si diem que entre els actius les dones representen el 33% i entre els numeraris, en canvi, són el 58%. Això vol dir que hi ha moltes dones que es col·legien, però que troben dificultats per a exercir la professió. Jubilades hi ha 14 dones i 102 homes, el que abona la teoria que les dones són, en general, més joves que els seus companys. ■

MURIÀ, en majúscules

Anna Murià va ser una dona escriptora i periodista quan d'escriptores i de periodistes dones n'hi havia poques. També va ser una intel·lectual en la generació de preguerra, nacionalista, catalanista i d'esquerres. I feminista, afegia ella, "perquè una persona d'esquerres per força ha de ser feminista". Sense declarar-se mai una feminista militant, amb la seva actitud compromesa i el seu esperit pioner va reivindicar un lloc per a les dones en el món de les lletres i en els mitjans de comunicació en un moment en què aquest accés no era gens fàcil.

Amb la seva mort, el passat 27 de setembre de 2002, acomiadem una de les darreres supervivents de la generació que va patir l'exili i la discriminació per causa de les seves idees polítiques, i ho fem amb el compromís de no oblidar mai el seu testimoni, ja per sempre un referent imprescindible per a totes les dones que avui es dediquen a l'escriptura periodística i literària.

L'autora, que mai no es va sentir secundària en relació amb els seus contemporanis homes, sí que va veure eclipsat el seu reconeixement pel fet de ser la dona del poeta Agustí Bartra, al qual va dedicar dos dels seus llibres. Això, juntament amb la seva humilitat, fa que a hores d'ara sigui necessari recordar i, fins i

FOTO FEFÉ ENCINAS

tot, reivindicar que Anna Murià va ser una escriptora múltiple, autora de novel·les, contes, literatura infantil, assaig, memòries, crítica literària i periodisme; premi Folch i Torres de novel·la, i una de les primeres dones que va dirigir un diari, el *Diari de Catalunya*, l'any 1938, quan ella tenia només 34 anys.

Per a Anna Murià, l'escriptura era una qüestió congènita, un vici irrenunciable que va mantenir viu abans i durant l'exili a Mèxic i també al seu retorn, primer a Barcelona, i definitivament a Terrassa, ciutat on va viure els darrers vint anys de la seva vida.

I com a Filla Adoptiva de

Terrassa va contribuir a enriquir la vida cultural de la nostra ciutat, pel goig de tota la ciutadania, que la va homenatjar posant el seu nom a una escola d'adults i a un casal per a la gent gran; li va atorgar la Medalla de Plata de la Ciutat i li va dedicar un quadern dins la col·lecció "Homenatges". Tot plegat, aportacions ciutadanes destinades a fer visible el nom d'una dona que mereix ser escrit en majúscules, que va trencar motlles i que ens deixa el llegat inestimable de la seva memòria. ■

Montserrat Ribalta

Regidora del Servei de Promoció de la Dona
Ajuntament de Terrassa

...PERIODISTA

Per Carmen Alcalde

AMB MIRADA DE

En l'intent de tocar la veritat

Volia haver estat una bona escriptora i millor poeta, però vaig néixer l'any 1936. Per bé o per no tan bé, als 20 anys d'aquella data ja estava en condicions d'agafar l'opció crítica en contra de la informació rebuda obligatòria. Varen començar els dubtes i la meua pèrdua de confiança en les creences imposades. M'havia ficat fins el coll recorreguent apassionadament tots els camins que m'emocionaven: el catolicisme de les monges, la Falange, l'Opus Dei, el PSUC. Vaig militar amb tot, amb sinceritat i rigor, intentant sempre tocar amb els dits la inaprehensible veritat. Anava cercant el meu déu per totes les cantonades i, és clar, aleshores no el vaig trobar, encara que fins ara tampoc.

Em vaig canviar de "camisa" quantes vegades les ofertes responien a la meua coherència de sentir-me cridada per realitzar el meu somni de ser útil als altres. I diré que fins i tot, en aquests moments de plena maduresa de la meua vida, he de seguir fent-ho així, malgrat la consciència de què la meua tossuderia impedirà per sempre ser una bona escriptora i una millor poeta.

D'aquesta vida no tinc empatx de dir-ne una vida de prostitució que suposo que és el que és el que deia Sartre quan pontificava allò del compromís i d'embrutar-se les mans. Prostitució perquè sempre m'he deixat seduir i sempre he volgut seduir al més fort per utilitzar-lo i fer el que jo sola no podia. Sé que tinc al darrere un currículum força presentable com a professional del periodisme, però m'he d'acusar de traïdora de mi mateixa. Jo, de veritat, ni volia ser valenta quan els altres tenien por, malgrat que l'eròtica de sentir-me víctima del franquisme hem satisfés tant.

Jo només volia haver estat una bona escriptora i una millor poeta. Però vaig néixer l'any 1936. ■

FOTO SARA PRESUITO

Periodista, feminista i escriptora

No sé pas destriar una d'aquestes facetes de la vida professional de l'admirada Carmen Alcalde. Les tres han pesat i segurament condicionat la seva carrera periodística. Però, totes tres juntes, han aconseguit que les noves generacions de dones periodistes, poguéssim tenir un referent professional important.

Presència, Diario femenino, Vindicación feminista...i entre d'altres un llibre sobre Frederica Montseny, ens donen pistes de quina ha estat la seva trajectòria vital en el camp del periodisme, per una banda, en el de la lluita pels drets de les dones, per una altra, i en el de la investigació i recuperació de personatges femenins, de dones, que han contribuït de manera decisiva a la història del país.

Però és que, a més a més, la seva trajectòria en aquests camps la converteix, també, en una dona que va saber obrir camins importants perquè avui puguem contemplar com la incorporació de la dona al món laboral i professional és una realitat palpable. Avui ens hem de lamentar que encara ara, en el món dels mitjans de comunicació, la presència de les professionals periodistes ocupant llocs importants de decisió és molt minsa. En canvi, la Carmen Alcalde, ha estat una de les poques dones que en èpoques no tan llunyanes, va ocupar un lloc de responsabilitat en un mitjà de comunicació com fou el de Directora de *Diario femenino*. Un diari que va ser una *rara avis* en uns moments en què l'Estat vivia uns canvis polítics determinants. Però ja abans, Carmen Alcalde obria camins nous en el món del periodisme i en català a través de *Presència*, la revista de Girona que, en plena dictadura, ens obria una finestra a la recuperació de la llengua. I què dir, de *Vindicación feminista*? Fins i tot aquelles que no veien amb bons ulls la radicalitat dels seus arguments a favor dels drets de les dones no poden oblidar que *Vindicación feminista* també va obrir una finestra a la visibilitat de les dones en un mitjà de comunicació, i que avui no es pot escriure la història del moviment feminista, sense recordar el paper rellevant d'aquesta revista.

Per tot això, i per tot el què li queda per fer, Carmen Alcalde és avui un clar referent del món del periodisme a Catalunya i un brillant exemple per a les dones periodistes. ■

Montserrat Minobis,

Degana del Col·legi de Periodistes de Catalunya

Dues generacions: feminis

Gaudir i patir de la condició femenina

Per **Maria Favà***

La revista em pregunta què opino del periodisme de gènere. He de reconèixer que és una pregunta que feia molt temps que no em plantejava. I de fet, quan en la meva pràctica quotidiana al diari em trobo en la disjuntiva d'utilitzar el plural, em decanto per usar només el masculí plural, perquè allò de veïns i veïnes, pares i mares m'ha semblat sempre una *xorrada*. Estic d'acord que usar només el plural masculí en lloc del femení o escriure els dos, el masculí i el femení, és una simplificació. Una convenció que segur que amaga moltes altres coses darrere. D'entrada, una cultura mil·lenària dominada pels homes, és clar. Però el cert és que accepto aquesta simplificació sense posar-me gaires pedres al fetge. De fet, jo gaudeixo i pateixo de la meva condició de dona des d'un altre punt de vista que no és simplement gramatical. L'he experimentat sobretot en l'àmbit personal i ara que els fills comencen a ser grans i miro enrere, no sé com ho vaig fer per compaginar la meua vida personal i de mare amb la meua tasca professional, que considero prou satisfactòria. Jo no renego del meu passat de militant feminista, ans al contrari. Però els temps, com deia el Dylan, estan canviant. I el meu diari, com els altres, només pretén ser el reflex de la societat, i la societat és la que és. És una societat que parla de quotes i de discriminació positiva i a mi se'm posen els pèls de punta, perquè penso que això és una barbaritat. És donar-nos peixet. Jo voldria que es parlés de la doble jornada, que es reconegués aquest doble paper, que es legislés en aquest sentit. La setmana passada ho vaig dir en veu alta en una conferència de premsa amb l'alcalde Clos, que es mostrava molt orgullós de l'índex d'ocupació femenina de la ciutat, que és el més alt de l'Estat. Quan li vaig preguntar per la doble jornada, els meus col·legues, la majoria noies joves, van somriure i l'alcalde també. ("Què diu aquesta senyora ara?"). Ja podem anar reivindicant el femení plural....

Penso, sincerament, que els homes ara ho tenen pitjor que nosaltres. No ho dic jo. Ho diuen els sociòlegs que els mascles estan en un atzucac. Tenen més càrrecs, més peles, cotxes més grans, però van molt més de cul. Jo no sóc cap de secció de res, perquè així ho vaig decidir fa anys. Tinc prou empena per aconseguir una parcel·la de poder però no em va interessar. Ells, en canvi, no es poden permetre aquesta elecció, perquè si arriben als cinquanta anys essent només uns redactors pelats són considerats uns no res, uns merdes, i a sobre, no lliguen. He de confessar que les dones que han aconseguit massa poder em fan més por que goig. Tenia amigues d'aquesta mena i en la mesura que han anat pujant han deixat de ser amigues per convertir-se només en conegudes. Amén. ■

*Redactora del diari AVUI

Periodisme ista o unisex?

Il·lustració **Agreda**

La desigualtat com a notícia

Per **Raquel Sans***

No crec que avui dia faci falta tractar o destriar la informació des d'una perspectiva femenina ni tampoc em sembla que els mitjans de comunicació apliquin un filtre “descaradament” masculista sobre les notícies. Partint de la meua experiència, crec que les notícies ho són per elles mateixes al marge de consideracions de gènere.

Per què els diaris dediquen pàgines i els telenotícies minuts a qüestions com la violència domèstica, per exemple? Doncs perquè la majoria de mitjans de comunicació són sensibles a aquesta realitat injustificable. Al mateix temps, com que moltes dones saben que seran escoltades, s'atreveixen a fer el pas de denunciar públicament un problema tan íntim. És un peix que es mossega la cua.

Si avui dia hem arribat a aquesta situació, a aquesta sensibilitat, és perquè durant molts anys les dones han estat reivindicant, i reivindiquen, el seu paper de mares i de professionals alhora que han exigit tenir els mateixos drets que els homes. De forma que ens sembla evident que homes i dones hagin de ser tractats per igual, però encara ara hi ha massa ocasions on no es respecta aquesta igualtat i per això es converteix en notícia. Els mitjans de comunicació se'n fan ressò i crec que els periodistes i les periodistes treballen aquest tipus d'informació en la seva justa mesura. Hi haurà ocasions en què caldrà gratar a fons per veure què més hi ha darrera d'una informació sobre desigualtat salarial, per exemple. En d'altres, el simple relat dels fets serà l'evidència d'un cas de discriminació. No es tracta més que d'aplicar el sentit comú sense necessitat de tirar cap a un extrem o cap a l'altre.

Per acabar, no voldria deixar de comentar una certa contradicció. El fet que els mitjans de comunicació parlin obertament d'aquestes qüestions manifesta una maduresa en la societat, que s'atreveix a denunciar temes considerats tabú fa uns anys, però al mateix temps posa de relleu el camí que encara falta per eradicar del tot unes absurdes i incomprensibles desigualtats que ja haurien d'haver deixat d'existir. ■

*Presentadora del *Telenotícies migdia* de TV3

FOTO PILAR AYMERICH

ROSA CULLELL

Directora general adjunta de La Caixa

“Hi ha un sostre de vidre, però no és admissible”

Darrere un somriure fàcil i unes maneres reflexives s’hi amaga una persona convençuda de què les dones poden fer el que volen i estar a tot arreu. Va començar a treballar als 17 anys i ara que en té 44 pot mirar enrere amb satisfacció, doncs ha fet una carrera del tot atípica. Com a periodista, va treballar a *Mundo Diario*, *TVE*, *El País* i a la *BBC* de

Londres; i com a executiva, va entrar a La Caixa com a responsable de comunicació i ha arribat a ser-ne directora general. El gener deixarà aquest lloc per anar com a consellera delegada al Grup Edicions 62, i seguirà com a consellera a Port Aventura i Telesp, i com a vicepresidenta del consell d’administració de Panrico.

“A les dones els hi agrada menys el poder, és a dir, que n’hi ha menys perquè tampoc el volen”

- Expliqui’ns el secret... com s’arriba de periodista a directora adjunta de La Caixa?

- El secret és que no hi ha secret. Tampoc pensava arribar enlloc; vull dir que vaig començar a treballar i ara sóc directora general. Estic a punt de deixar de ser-ho, i pregunto: com es deixa de ser? De la mateixa manera, simplement. És una feina que et ve de gust durant un temps, intentes fer-la el millor que saps, i després a una altra cosa.

- Va treballar com a periodista en mitjans importants. Per què va canviar de trinxera?

- La veritat és que vaig canviar quan estava millor, quan ja no feia guàrdies, viatjava i feia realment el que volia i a *El País*, el diari al que volia arribar. Quan em van fer la proposta vaig pensar: “Per què no? Per què no hi vas i ho proves i veus com es treballa a un banc, o a una Caixa?”. No hi vaig anar pensant que m’hi estaria 13 anys, però vaig pensar que podia ser una bona idea.

- Si les cireres són el poder, hi ha una forma masculina de remenar-les i una de femenina?

- Fa uns anys t’hagués dit que no, i de totes maneres, en el món financer hi ha molt poques dones. Vull dir que tampoc sé com les remenen les dones perquè n’he conegut molt poques. El que crec és que a les dones

els hi agrada menys el poder, és a dir, que n’hi ha menys perquè tampoc el volen. El que és cert és que les que he conegut manant, ho fan amb menys ganes. Manen potser per tenir equips, treballar bé, els hi interessa molt el benestar de la seva gent... són potser una mica més emocionals en el sentit que les coses que passen al seu entorn tenen un poder major sobre elles. Els homes, de vegades, viuen en un món que és el seu i es deixen influenciar molt poc.

- Vostè va ser nomenada directora general el 1993. Ha observat canvis en el sector de la banca en aquests nou anys?

- A dalt de tot, molt poc. En canvi, la incorporació de la dona en el món financer ha estat molt gran. Han entrat moltes més dones a treballar a la banca, a les oficines, la xarxa bancària està plena de dones; i en llocs tècnics també: directores financeres, directores de màrqueting, directores de productes... Ara hi ha moltes directores d’oficina i ho fan molt bé, aproven més les oposicions, treuen millor nota, treballen seriosament... en aquest sentit això no té aturador. A dalt de tot, fa nou anys no hi havia cap dona als consells de cap banc espanyol, o n’hi havia una o dues per raons familiars o de banca pública (a les caixes públiques sí que n’hi ha hagut), i en aquests moments són les mateixes o hi són per les mateixes raons.

- Quines capacitats i qualitats de les que tradicionalment s'adjudiquen a les dones valoren les empreses?

- Sento a molts directius que valoren la intuïció, tot i que no crec que la intuïció sigui una virtut femenina exclusivament, però, sobretot, es valora que treballen molt seriosament, són molt sèries a la feina, i una cosa que em fa gràcia, però que començo a notar que valoren, és que a les dones els importa menys les aparences, els grans despatxos, els grans cotxes... i això els homes ho valoren. Es queden bocabadats que a una dona li sigui igual tenir un despatx més petit o que el cotxe sigui més gran o més petit. Això els sobta.

- El mes de gener deixarà el seu càrrec actual per ocupar el de consellera delegada al Grup 62, on estarà com a única dona. Com es planteja aquestes situacions?

- Als consells de les empreses espanyoles, en general, només hi ha homes. I ja ni m'ho plantejo: intento fer la meua feina, representar bé l'accionista, avisar-li si veig que les coses no funcionen i crec que això ho pot fer igual un home que una dona. Crec que els propietaris, els accionistes i els directius s'han de plantejar la importància de què hi hagi dones, perquè sinó l'opinió i els costums de molta gent, que és del sexe femení, no estan representades i es prenen moltes decisions sense tenir una veu que digui els hàbits de consum de les dones, o quina mena de producte els interessa.

- Vol dir que en els consells d'administració vostè exerceix de dona?

- No d'una manera conscient, però crec que ets qui ets. Sóc una dona en qualsevol moment de la meua vida. Per tant, suposo que puc aportar aquesta diferència, que és el que crec que moltes vegades és bo als consells.

- Pel que fa a la vida familiar, com s'ha organitzat?

- El meu marit ja em va conèixer com era i ni ell ha renunciat a res ni jo tampoc. Hem anat fent i ens hem repartit les coses sobre la marxa. I no hem dramatitzat; el meu marit va agafar una part del permís de maternitat i ho va fer perquè li venia de gust. Vam adonar-nos que era estrany quan en el diari on treballava li van dir que no sabien com fer-ho, perquè era el primer que ho demanava d'aquella empresa. En aquell moment jo no podia agafar el permís sencer, perquè acabava de canviar de feina, i ell va dir que li agradaria molt; el va agafar i ho va passar *bomba*.

- Com veu el futur de les dones dins el món del periodisme?

- El veig igual que en el del món de qualsevol empresa.

FOTO DE L'AMERICH

És que no hi ha sector que pugui renunciar al 50% de la població. I per tant no és qüestió d'ambició, ni de poder. És que les dones en aquests moments i en aquest país estan molt formades, i no es pot tenir a la meitat de la població frustrada.

- Dins el periodisme, les dones estan en els llocs més precaris, com a col·laboradores, els costa molt més arribar...

- Perquè encara estem en aquell moment en què la dona té formació, que ha entrat en el món laboral, però els costums no han canviat; ni dins l'empresa ni a les pròpies famílies. Però van canviant molt ràpidament.

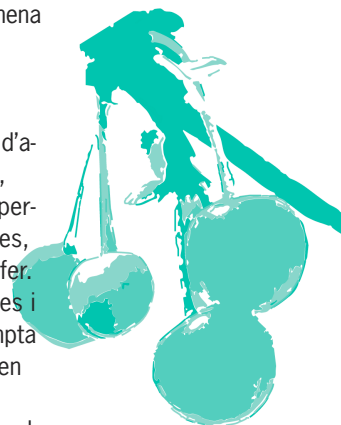
- És optimista, doncs?

Hi ha moments que no ho sóc gaire, que em desespero i penso: òndia, que aquesta senyora que és tan llesta, tan maca, i que té tanta energia es toparà amb aquesta mena de *frontó* del sexe masculí i de l'empresa masculina.

- El sostre de vidre, no?

Sí, però no ens l'hem de creure. És això que et deia d'anar d'autista. És evident que hi ha un sostre de vidre, però no és admissible. Les empreses no se'l poden permetre. No poden tenir noies formades, parlant idiomes, amb una capacitat enorme de treball, i no deixar-les fer. Vol dir que les direccions de les empreses són ximpls i dolentes, perquè s'ha d'escollir al millor. I el que compta és el resultat. En periodisme hi ha senyores que saben escriure millor que senyors i, a més a més, donen la visió i el punt de vista del 50% de la població. És que al final no hi haurà manera d'aturar-ho. ■

“A les dones els importa menys les aparences, els grans despatxos, els grans cotxes... i això els homes ho valoren”

Elvira Altés

Dolors Renau

Cap del Gabinet de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona i presidenta de la Internacional de Dones Socialistes

“Les institucions comunitàries han jugat un paper molt actiu en les polítiques d'igualtat d'oportunitats, però aquest fet no s'ha traslladat als diferents estats”

La vida professional de Dolors Renau va començar al camp de la psicologia després de tornar de París, però molt aviat va derivar cap a l'educació en l'àmbit públic. D'aquella etapa recorda, sobretot, la seva experiència a l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat, on va muntar un equip sociopsicopedagògic municipal, en l'època de la transició, que va ser i encara continua sent un model d'intervenció. Després va arribar l'activitat política com a diputada, primer a les Corts de Madrid, després al Parlament Europeu durant els anys 1986-87, escó que abandonà per a fer-se càrrec de la Direcció General de Menors amb el ministre socialista Ledesma.

Quan evoca la seva arribada a l'Eurocampra, rememora l'entusiasme i la

força vital amb la que es va incorporar la representació espanyola, i la gran rebuda de la qual van ser objecte per part de la resta dels eurodiputats. Suposava, a més, una oportunitat única per confirmar la nova democràcia espanyola. “Era un món nou amb una mecànica complicada, però que permetia realitzar totes les iniciatives proposades”, comenta Dolors Renau, perquè aquest Parlament, a diferència del que va succeir en l'espanyol quan es va iniciar la legislatura a les Corts, estava dotat amb els mitjans materials suficients.

L'interrogant de la nova Europa

Ara ens trobem en un altre moment decisiu de la construcció europea: l'ampliació. De nou es planteja l'interrogant:

Tindrem espai les dones per fer sentir la nostra veu? Dolors Renau reflexiona: “És cert que les institucions comunitàries han jugat un paper molt actiu en el desenvolupament de les polítiques d'igualtat d'oportunitats, però aquest fet no s'ha traslladat als diferents estats. Una bona prova d'això és l'escàs nombre de dones que participen a la Convenció pel futur d'Europa, que presideix Valéry Giscard d'Estaing”.

La realitat és que la Unió Europea encara resta molt lluny de les dones. Dolors Renau comenta que ni el llenguatge és l'adient, perquè és massa tecnocràtic-polític, ni els temes tractats pertanyen a la vida quotidiana, que és el que preocupa i ocupa a la majoria de dones europees. L'interès per les qüestions europees ha estat una constant en la vida de Dolors Renau, per això, quan va “tornar a casa”, a Catalunya, per fer-se càrrec d'un departament de la Diputació de Barcelona, va agafar l'ara anomenat Gabinet de Relacions Internacionals, que aplega tant l'àmbit d'integració europea com els temes de solidaritat d'aquesta institució. I el camí encara és llarg per aconseguir que les dones ocupin el lloc que els correspon en la política de tots dels indrets, la Dolors Renau segueix treballant per això, com ha fet sempre. ■

Mª José Ruiz Fité

Creat el 18 d'abril d'enguany i integrat per organitzacions i entitats socials, sindicals, polítiques i municipals –entre elles, l'Associació de Dones Periodistes-, el Fòrum vol posar en marxa una dinàmica de participació activa de la societat catalana reclamant una Constitució Europea “clara, concisa i comprensible, i votada en referèndum”. Ha aprovat un *Projecte de Manifest*, que vol difondre arreu de Catalunya, i que a primers de 2003, en un gran acte cívic, passarà a ser el *Manifest del poble de Catalunya*.

Cal la col·laboració de tothom, especialment organitzant actes de discussió i difusió: la perspectiva d'un referèndum per votar la proposta de Constitució Europea que ja s'està elaborant s'acosta, i cal que els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya hi participin activament i amb coneixement de causa.

Es pot demanar material del Fòrum (cartells i tríptics) al telèfon: **93.487.23.49** (Lydia, matins) i connectar amb ell a la web: **www.forumconstitucioeuropea.org**

Al projecte d'ampliació de la UE li manca la dimensió de gènere

Als països que truquen a la porta europea se'ls agreugen alguns problemes en matèria d'igualtat d'oportunitats

Si mirem els actuals 15 països de la UE en tota la seva diversitat i desigualtats econòmiques, culturals i socials, són diferents els problemes que tenen les dones als que tenen les dones dels països candidats a l'adhesió? Sembla ser que no. Ara bé, és cert que el procés n'ha desvetllat —i, en alguns casos, agreujat— alguns.

La influència de l'Església en pot ser un. És conegut, per exemple, la seva posició negativa a Polònia en temes com la igualtat, l'educació sexual i l'avortament. També es constata el fenomen de la mercantilització de les dones: les dones estan molt utilitzades en l'economia no formal, però no hi ha xifres. Paral·lelament, tot i la seva gran activitat laboral, la transició està portant més dones a l'atur i sovint se les anima a retornar a casa per ocupar-se de la família exclusivament, reservant així als homes els llocs de treball i, de passada, resolent el problema de manca d'escoles bressol.

El factor UE es reconeix com un estímul. Ara bé, tot i que la igualtat d'oportunitats figura entre els temes a negociar, no juga un paper important en el procés. D'una banda, perquè la integració de la dimensió de gènere no s'ha posat com un eix director. D'altra banda, perquè no hi ha una participació equilibrada de dones i d'homes a l'hora de prendre decisions relatives a l'adhesió, ni dins de cada país ni a nivell europeu.

La UE ha previst diversos programes de suport als països candidats, però no n'ha previst cap per a projectes relacionats amb la igualtat dona-home ni per a projectes dirigits per dones. I també ens podríem fer una pregunta: s'arriba realment a les

dones d'aquests països en les campanyes d'informació de la UE? En quin idioma?

A més de lleis, cal un consens polític i cultural

La legislació europea en matèria d'igualtat d'oportunitats home-dona forma part de les mesures que els països candidats han d'adoptar abans de la seva integració, com també la legislació en el camp de l'ocupació i la política social, i moltes de les noves lleis en matèria d'igualtat són ja fruit de l'adaptació a aquesta legislació europea. Però és evident que no n'hi ha prou. L'eficàcia de les directives europees transposades al dret nacional dels països candidats dependrà de la seva bona aplicació per part dels inspectors i els tribunals propis. D'aquí la conveniència d'ajudar a crear o consolidar organismes de seguiment i control i a formar els jutges. Però tanta importància com la modificació del marc jurídic tindrà la construcció d'un consens cultural i polític sobre aquest tema. Cal voluntat política per fer de la igualtat una qüestió horitzontal i transversal.

En qualsevol cas, s'ha de fugir

d'afirmacions victimistes com ara que "les dones són les grans perdedores de l'ampliació". És una lluita conjunta de totes les dones europees, en la qual convé no oblidar les nostres pròpies mancances: segons l'Eurobaròmetre de setembre 2002, un 33% de dones de la UE actual no ha sentit parlar mai de l'ampliació, i un 54% no contesta quan se li pregunten tres noms de països candidats.

Les dades d'alguns veïns

Eslovènia no ha tingut mai una dona a la presidència de la República, ni a la presidència del Parlament ni tampoc com a primera ministra. Actualment, tres ministres sobre catorze són dones, proporció que està per sota de la mitjana de la UE (27%). Les dones són presents a l'Assemblea nacional en un 13,3%. A nivell local, ocupen 11,7% dels llocs i hi ha 8 alcaldesses (4,2% del total).

Lituània té un 11% de dones al Parlament i un 18% a nivell local.

Polònia compta a la cambra alta amb un 23% de dones, però al govern només hi ha dues ministres sobre quinze. ■

M. Àngels Espuny

LA PERSPECTIVA DE GÈNERE A LA COMUNICACIÓ LOCAL

L'Observatori de les dones als mitjans de comunicació del Baix Llobregat posarà en marxa un projecte pilot, inicialment als Ajuntaments de Sant Boi i Cornellà, amb l'objectiu d'evitar la invisibilitat de les dones a les publicacions públiques locals,

mitjançant l'aplicació d'un llenguatge més igualitari i l'elaboració d'un programa de difusió de polítiques d'igualtat, fent conèixer la memòria històrica de les dones de cada localitat i donant-les veu.

La informació s'ha convertit en una eina bàsica per a la convivència i la democràcia. En els municipis els diaris, butlletins, les emissores de ràdio i de televisió, els webs... ajuden a la ciutadania a formar-se una opinió de les qüestions importants de la seva ciutat o poble.

Vivim a l'època de "l'Aldea Global", sabem tot de tot el món, però en contrapartida, la ciutadania necessita arrelar-se a la seva unitat de convivència geogràfica més pròxima.

Els mitjans de comunicació no són un mirall de la realitat, sinó que, a través de la producció informativa, fan una proposta de lectura d'aquesta realitat: trien el fet noticable, l'escenari, els temes, els personatges o protagonistes i el llenguatge amb el qual els presenten.

Els prejudicis sexistes que transmeten encara avui aquests mitjans a través del llenguatge no són res més que un reflex del paper social que durant generacions s'ha atribuït a les dones. El llenguatge, per la seva estreta vinculació amb el pensament, pot canviar, però fa falta la voluntat de fer-lo canviar. Cal potenciar la creativitat i la capacitat expressiva de la llengua, cercant noves formulacions lingüístiques que siguin respectuoses amb les persones i alhora no discriminatòries.

Aplicar un nou llenguatge més igualitari, esforçar-nos per

esborrar el genèric masculí que desdibuixa les dones, i vigilar els estereotips que s'amaguen en el subconscient, és un dels objectius d'aquest projecte.

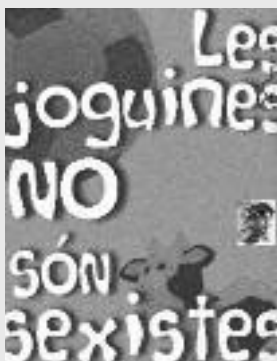
L'altra gran objectiu és el de donar, a través d'aquests mitjans de comunicació d'ampli abast, informació i opinió sobre temes de gènere, d'àmbit local, però també general. ■

*Regidoria àmbit dona
Ajuntament de Sant Boi de Llobregat*

Campanya municipal : **LES JOGUINES NO SÓN SEXISTES, NOSALTRES TAMPOC HO SOM!**

Arriba Nadal i és temps de fer regals, és un moment especial per als infants que esperen amb il·lusió l'arribada de les joguines. Regalar joguines és regalar idees sobre com és el món, sobre que s'espera dels nens i nenes, ja que ajuden a confectionar la seva personalitat.

Som els adults els que regalem joguines en funció del sexe i, per tant, som nosaltres els que limitem el seu desenvolupament com a persones en moltes facetes, la creativa, l'afectiva, la de relació, etc.

Hem d'anar facilitant i potenciant que els jocs i les joguines no reproduïen rols tradicionalment discriminatoris i que puguin ser utilitzats de la mateixa manera pels nens i per les nenes.

Per aquest motiu el Consell Municipal de la Dona de Cornellà realitza, des de fa sis anys, la campanya *Les joguines no són sexistes, nosaltres tampoc ho som!* amb l'objectiu de sensibilitzar als ciutadans i ciutadanes que a l'hora de comprar una joguina no ho facin de forma sexista i que no siguin joguines que incitin a la violència. ■

Judith Ibáñez i Vives
*Regidora de Salut Pública, Serveis Socials i Dona
Ajuntament de Cornellà de Llobregat*

RECURSOS CONTRA ELS MALTRACTAMENTS

Cerdanyola engega un servei de la Policia local DEDICAT ALS CASOS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA amb coordinació amb Serveis Socials

La Policia local de Cerdanyola, ofereix des de fa unes setmanes un nou servei dedicat a la prevenció de la violència domèstica i d'atenció a la víctima. El servei inclou un protocol d'actuació per al nou cos de cinc agents (quatre homes i una dona) que s'han especialitzat en l'atenció als casos de violència domèstica, i que treballaran en estreta coordinació amb els Serveis Socials Municipals i amb el Cos Nacional de Policia.

La necessitat del servei ve motivada per la realitat quotidiana que es manifesta a través de la violència en l'àmbit domèstic i que cada vegada amb més intensitat està produint alarma social. Aquesta problemàtica afecta principalment a les dones, però no exclusivament, ja que amb freqüència també són víctimes d'aquests delictes els fills menors, així com la gent gran.

Fins al moment, els agents derivaven els casos a la Policia estatal. Ara, en canvi, atindrà els casos les 24 hores, els 365 dies de l'any, ja sigui a través de la centraleta de la Policia local, o d'un telèfon mòbil específic per al servei.

L'objectiu del servei és generar confiança en les víctimes per posar de manifest els casos de violència domèstica (física, sexual i psicològica) atès que actualment se'n coneixien del 5 al 10 per cent dels casos reals. Aquest servei preveu actuacions en els casos de maltractament físic, psíquic i sexual a les dones, la gent gran i els infants.

En agressions patides per dones i gent gran se'ls facilitarà lloc per pernoctar quan calgui i es posaran en contacte amb els Serveis Socials de l'Ajuntament. En el cas dels infants, s'avisarà la Direcció General d'Atenció a la Infància de la Generalitat.

A més, el protocol d'actuació contempla la realització de tasques de prevenció, atenció a la víctima i la detenció de l'agressor. Però, també s'encarregaran d'aplicar les mesures cautelars judicials, com l'allunyament de l'agressor, i seguiran tot el procés fins que el cas quedi a disposició judicial.

Per als casos més complicats, on calgui la intervenció de més recursos (metge, forense), es derivaran al Cos Nacional de Policia, tot i que la Policia local quedarà vinculada al cas. ■

Rosa Morante

Servei mitjans de comunicació

ZERO TOLERÀNCIA EN LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

La violència de gènere té el seu origen en un desequilibri de poder entre els homes i les dones. Aquesta desigualtat que consagra la superioritat masculina provoca sovint situacions d'abusos laborals, socials, familiars o sexuals contra les dones, arribant en ocasions extremes fins i tot a la mort d'algunes d'elles, com desgraciadament sabem pels mitjans de comunicació.

La Regidoria de Política de la Dona de l'Ajuntament de Barcelona, conscient de la urgència d'establir mesures contra aquesta situació de vulneració dels drets humans està executant el "Pla Operatiu contra la violència vers les dones" a la ciutat. Es tracta d'impulsar polítiques integrals que aconseguixin la prevenció, detecció i eradicació final de la violència contra les dones. Aquesta perspectiva suposa l'abordatge de tots els tipus de violència: l'estructural, la psicològica, la física, la sexual i molt especialment la violència domèstica o familiar. El desplegament del Pla inclou accions diverses dins la línia de promoure estratègies educatives, preventives i de sensibilització encaminades a aconseguir la zero tolerància a la violència.

Estem impulsant l'Acord Ciutadà per a una Barcelona lliure de violència vers les dones. Es pretén que l'Acord, sorgit de les Recomanacions del I Congrés de les Dones de Barcelona celebrat al 1999 suposi una resposta alhora que una acció preventiva conjunta entre la societat civil i l'Ajuntament. Aquest és el motiu que hem convidat a totes les entitats de la ciutat a sumar-se a aquesta iniciativa, ja que només una col·laboració conjunta suposarà un avenç en el canvi de valors necessari per acabar amb la violència cap a les dones a la nostra societat.

L'objectiu és aconseguir una tolerància zero de la violència de gènere arreu però, quasi tan important com aquest, és el de visualitzar models alternatius de convivència, en el marc d'una cultura per la pau que és la que totes desitgem per les generacions del futur. ■

Lourdes Muñoz Santamaría
Regidora de Política de la Dona
Ajuntament de Barcelona

URGENT! ES BUSCA PERSONA GUANYADORA PER IMPORTANT CONCURS DE CALENDARIS

Una eina per afavorir la corresponsabilitat dona-home

Des de fa sis anys que el Pla per la Igualtat de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès convoca un concurs de calendaris de març a febrer de l'any següent, sota el lema: "Conviure és compartir. Imatges per la igualtat entre les dones i els homes en l'àmbit familiar, laboral i social". Aquest concurs és obert a totes les persones que per mitjà de qualsevol tècnica puguin mostrar imatges de la vida quotidiana que representin i ens acostin a aquesta realitat.

El Pla per la Igualtat és un pla transversal que la seva línia és: la superació de les desigualtats entre les dones i els homes i la consideració dels valors femenins i masculins com a complementaris i inherents a la persona, conduiran a una millora de la qualitat de vida i a una nova definició de rols en la que tots i totes hi guanyarem.

Des del Pla per la Igualtat i per tant des del mateix Ajuntament de Vilafranca del Penedès pensem que cal anar afavorint campanyes visuals de sensibilització a la població per tal de prendre consciència que aspectes com adquirir béns, proporcionar educació, tenir cura de les persones grans, alimentar, netejar, rentar la roba i atendre animals domèstics o plantes ha de ser una dedicació compartida per qui conviu en l'espai familiar.

El món del disseny gràfic ha despertat l'interès any rere any de dones i homes interessats en mostrar i comunicar a través de les seves obres com entenen la corresponsabilitat entre la dona i l'home. D'aquesta manera es pot veure en la mostra que després de la tria del calendari guanyador per part d'un jurat, fem dels calendaris participants en el concurs. Així doncs, esperem que en aquesta sisena edició d'aquest concurs es trobin nous camins per fer compatible i possible aquest treball corresponsable en tots els àmbits. ■

Àngels Agramunt i Andreu
Regidora del Pla per la Igualtat
Ajuntament de Vilafranca del Penedès

- Em subscric a la revista *Dones* pels quatre números de l'any 2002 per l'import total de 8 €
- M'interessa l'oferta especial dels primers cinc números de la revista *Dones* per un import de 9 €
- Autoritzo a l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya perquè carregui al meu compte o llibreta l'import:
- la subscripció anual 8 € dels 5 primers números 9 €

Nom _____
Cognoms _____
Adreça _____
Població _____ Codi postal _____
Telèfon _____
Adreça electrònica _____

Forma de pagament mitjançant rebut domiciliat al meu compte
número _____
del banc o caixa _____

Ens podeu tornar aquesta butlleta per correu postal, per fax al **93 317 83 86**
o bé per correu electrònic: **adpc@adpc**

DOS ITINERARIS DE FORMACIÓ I MOTIVACIÓ PER SORTIR DE L'ATUR

UN TOTAL DE 380 DONES GAUDIRAN ENGUANY DEL PROGRAMA *Obrint vies* PER FACILITAR L'OCUPACIÓ I L'AUTOOCUPACIÓ

Sovint llegim a la premsa notícies com que a Catalunya el salari femení és el 70% del masculí, que la taxa d'atur femení segueix estant per sobre del masculí, o que el nombre de contractes indefinits fets a les dones, en un determinat període, està per sota dels fets al homes.

És cert que algunes d'aquestes situacions són causa d'actituds socials fruit de valors culturals que encara no s'han eradicat o modificat en la societat, però també és cert que, moltes vegades les experiències laborals de les dones aturades no estan al dia, o que la seva formació ha quedat obsoleta, i que sovint la visió que tenen del mercat de treball no es correspon a la realitat. Això fa que calgui seguir plantejant programes que millorin l'ocupabilitat de les dones i les situïn en un pla d'igualtat.

TRES FASES PER A L'AUTOOCUPACIÓ

Durant l'any 2002, Barcelona Activa ha posat en marxa el programa *OBRIM VIES*, que pretén afavorir l'accés de les dones al mercat de treball, tant per compte aliè com per compte propi. S'ofereix la participació en dos itineraris diferenciats: un cap a l'autoocupació i un altra cap a l'ocupació.

En el primer hi participen dones aturades amb càrregues familiars amb una idea de negoci centrada en el sector dels serveis a les persones. Està dividit en tres fases, una d'incentivadora, en la que es treballen els problemes que afecten la conciliació entre la vida familiar i la laboral, la motivació i credibilitat professional.

Una altra anomenada entrenament competencial en

la creació d'empreses, que tracta de dotar-les dels coneixements empresarials necessaris per dur endavant la seva empresa, amb treballs de camp, consultes i entrevistes amb gent emprenedora del sector... i seminaris d'adaptació a l'actual mercat de treball: informàtica, anglès comercial, etc.

La tercera fase consisteix en un assessorament individual per garantir el suport en la posta en marxa de l'empresa, aspecte clau per garantir la viabilitat del negoci.

SUPORT EN EL CAMÍ CAP A L'OCUPACIÓ

Els itineraris cap a l'ocupació, adreçats a dones aturades amb dificultats d'incorporació al mercat laboral, tenen per finalitat oferir suport i acompanyament en els diferents moments del camí cap a l'ocupació.

La caducitat dels coneixements adquirits i la manca de reciclatge continu són trets habituals de les dones que poden participar en aquests itineraris.

En els seminaris de motivació es treballen temes com les noves cultures del treball, la formació al llarg de la vida, l'autoestima o la conciliació de la vida familiar i laboral, i si es veu necessari es proposa fer formació ocupacional en l'especialitat que s'ajusti al seu perfil, amb possibles pràctiques en empreses. Durant tot l'itinerari aquestes dones disposen d'una persona que les assessora fins la seva incorporació al mercat laboral. ■

Rosa Batet Valerio

Cap del Centre de Serveis Sant Andreu de Barcelona Activa

Consell de Cent, 259
Argenteria, 70-72

93 454 45 37 Rauric, 8
93 310 48 07 Tallers, 35

93 302 29 76
93 301 97 73

www.lapelu.com lapelu@lapelu.com

Carulla & Crous
Serveis Integrals, S.L.

Assessorament Laboral, Fiscal i Comptable
a Professionals i Empreses

Pau Claris, 170, 1r - 08037 Barcelona
Tel. 93 487 07 30 - Fax 93 487 07 58
e-mail: informacio@l1servisnet.es

El Centre Francesca Bonnemaison

Crònica d'una restitució a les dones de la ciutat

Grup d'alumnes de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, 1910

El març de 2002, la Diputació de Barcelona va anunciar que restituïa l'antic Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona a les dones de la ciutat, tot comproment-se a destinar una part de l'edifici del carrer Sant Pere més Baix al projecte del Centre de Cultura de les Dones impulsat pels diversos col·lectius de dones de Barcelona.

La reivindicació d'aquest centre venia d'abans, però. Feia ja dos anys que el moviment feminista i les dones de Barcelona havien començat la campanya per a la recuperació d'aquest espai amb l'objectiu de reprendre l'esperit i l'activitat del Centre fundat per la Francesca Bonnemaison al 1910 tot actualitzant el seu ús a la situació actual de la cultura i a les activitats de creació de les dones d'avui en dia.

Una reivindicació plenament justificada: després de la Guerra Civil, la Junta de

l'entitat va cedir tot l'edifici de l'Institut i la Biblioteca a la Diputació de Barcelona perquè aquesta institució mantingués l'objectiu de ser un centre de cultura de dones. L'escriptura, signada sota notari, on constava aquesta clàusula, va ser trobada per la historiadora Isabel Segura i, tot seguint l'experiència participativa desenvolupada pels col·lectius de dones a les jornades "20 anys de feminisme", es va presentar un projecte elaborat de manera assembleària i plural per tal de desenvolupar un Centre de Cultura de les Dones a unes instal·lacions que mai, des de la seva cessió, havien estat destinades al seu ús anterior, sent durant els darrers anys la seu de l'Institut del Teatre. "Nosaltres reivindiquem sobre tot un espai simbòlic per a les dones de la ciutat i on totes participin; això és un repte que encara té el moviment feminista", expressa Mireia Bofill, de Ca la Dona i

membre de l'Associació Pro Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison.

La proposta dels col·lectius de dones

El Centre de Cultura de les Dones es proposa com un espai de trobada, intercanvi i creació, que reculli les aportacions que en el terreny de la cultura han promogut les dones des de sempre: un centre on puguin mostrar tot allò que fan en l'àmbit cultural, que ara resta invisible, i on es millorin les seves condicions d'accés a la cultura com a emissores i com a receptors. "No es tractaria de cap hotel d'entitats ni cap centre cívic per a dones, sinó d'un espai per fer projectes conjunts de producció cultural des d'una perspectiva interdisciplinària", explica Marta Selva, de Drac Màgic i membre de l'Associació promotora. Aquesta concepció és compartida per moltes altres entitats de dones, com la Llibreria Pròleg on la responsable, l'Àngels Grases, diu: "Ho veig com un espai d'expressió que ara no es té, on totes les dones tindrem cabuda, i espero que sigui un espai plural on les diferències quedin explícites". De fet, "el Centre no ha de dissoldre les activitats d'altres espais", opina Selva. Per a l'Olga Uribe, de l'associació Dones d'Horta, també hauria de ser un espai d'aprenentatge per a les dones. "Hem de tenir visió de futur i crec que aquest espai, tan pioner en un moment, pot ser-ho ara de nou amb la participació de totes", sentència Bofill.

Les negociacions

La reivindicació de la Bonnemaison, signada per més de 80 grups de dones, es va presentar a la Diputació, que la va recollir dins d'un projecte més ampli per transformar tot l'edifici en un centre per impulsar les polítiques d'igualtat. Són tres projectes autònoms a l'edifici, a banda de l'Oficina

Francesca Bonnemaison i la seva herència

La Francesca Bonnemaison, nascuda al 1872 al si d'una família de la burgesia catalana, va ser una dona emprenedora i singular per a la seva època que va utilitzar la seva posició social per aconseguir els seus propòsits. Al 1909 fundà a Barcelona, juntament amb un grup de dones, la primera biblioteca per a dones d'Europa, la Biblioteca Popular de la Dona, amb l'objectiu de facilitar l'accés de les dones a la cultura. Al 1910, el col·lectiu va crear un nou espai, l'Institut de

Cultura de la dona, que es va transformar en un centre cultural on 30.000 dones participaven cada any en les seves activitats: conferències, exposicions i cursos tant diversos com feminisme, taquigrafia, costura, educació física, cuina, etc.. i algun tan innovador com la delineació. Disposaven de restaurant, borsa de treball i, fins i tot, hi havia activitats lúdiques com banys a un tros de platja propi a Badalona. Aquesta institució, creada, gestionada i dirigida per dones, una d'elles la Rosa Sensat, responsable pedagògica de les activitats educatives, va tenir tant d'èxit, que, a principis dels anys vint, va haver de canviar de local (abans era al carrer de Santa Anna) i es va traslladar al Carrer Sant Pere més Baix núm 7, un edifici del segle XVII que es va ampliar fins arribar als 7.000 m² i les quatre plantes d'avui en dia. L'Institut de Cultura es va finançar amb aportacions de les mateixes dones, quotes d' alumnes i sòcies, crèdits i amb donacions de persones amb diners. Les activitats de l'entitat es van haver d'interrompre, però, amb la guerra civil espanyola. Francesca Bonnemaison es va exiliar a Suïssa i l'any 1941 el Patronat de l'Institut cedí les instal·lacions a la Diputació de Barcelona. ■

Tècnica del Pla d'Igualtat de la Diputació, que ja hi és. Es tractaria de la Biblioteca Popular Francesca Bonnemaison, que ja funcionava abans a l'immoble, l'Escola de la Dona i el que seria el Centre de Cultura de les Dones. "Cada projecte tindria autonomia però també hi hauria elements comuns que compartirien tots", explica l'Imma Moraleda, diputada per a les polítiques d'Igualtat Home-Dona de la Diputació. El projecte del Centre de Cultura de les Dones es va incloure després de dos anys de reunions on va participar la Diputació i representants de l'Associació promotora del Centre. Les negociacions no van ser fàcils en un principi; segons Mireia Bofill, "hi havia dificultat per dialogar des de llocs diferents, per anar trobant llenguatges comuns". Els col·lectius de dones no admetien el pro-

jecte de la Diputació, que, segons elles, destinava molt menys espai del necessari al Centre de Cultura i el desvirtuava. Finalment, però, el procés es va desbloquejar; l'Imma Moraleda se sent satisfeta perquè "tots els projectes són compatibles i tenim una visió comuna del Centre". Sembla ser que s'ha arribat a un acord, que l'Associació promotora considera "de mínims" però que ha augmentat la superfície destinada al Centre de Cultura de les Dones i ha fet replantejar el projecte de l'Escola de la Dona dins l'edifici. Encara hi ha, però, punts importants a tractar, com el de la gestió i el finançament del futur Centre. Moraleda pensa que aquests aspectes financers i jurídics no plantejaran tantes dificultats i confia plenament en un model nou de co-direcció i co-lideratge amb les entitats de dones que sigui un

exemple per a iniciatives a d'altres països. Per la seva banda, les dones de l'Associació promotora pensen que la gestió hauria de ser autònoma; Marta Selva n'està convençuda: "Volem un model de gestió horitzontal que encara estem elaborant i discutint". Si res no es torça, tot sembla anar per bon camí, perquè les activitats al Centre Bonnemaison comencin a partir del març de 2003.

Però, que serà el Centre de Cultura de Dones?

Tot i el que ja es porta parlat, aquesta és la pregunta que més habitualment fan les dones a les quals Mireia Bofill explica així el projecte: "Serà el que les dones voldrem que sigui"; l'Àngels Grases, de Pròleg, no pot ser més expressiva: "Serà un vestit de luxe per a la ciutat". "Un centre únic a Europa amb aquestes característiques", segons l'Imma Moraleda. Però, més enllà d'aquestes bones projeccions, les inquietuds de l'Olga Uribe, de Dones d'Horta, poden ser compartides per moltes altres dones: "Tinc el dubte sobre com ens beneficiarem del Centre i sobre si serà totalment participatiu i democràtic". El que sembla clar és que finalment el Centre Bonnemaison serà per a les dones de la ciutat. ■

Elena Tarifa

Manifestació reivindicant la Bonnemaison. Març 1999

Pedagogia de la clatellada

Per Joana Gallego

Hi ha gent que no sap què fer per cridar l'atenció. Són com nens petits. Segurament no van rebre prou dedicació al seu moment, i es passen la vida fent rebequeries i amargant la vida als altres. Perquè la veritat és que normalment són una llauna. A uns els hi dóna la vena crítica i són d'aquells que arriben a una reunió i criden "què s'està discutint, que m'hi oposo". En canvi d'altres es volen fer els graciosos i els terribles. El que resulta més patètic és que hi ha gent que li faci cas, i el sùmmum és que li paguen per dir bestieses.

Per exemple, l'amic Salvador Sostres està fent mèrits perquè l'Associació de Dones Periodistes l'atorgui el card en els seus premis anuals. Jo, la veritat, m'he resistit a elevar-lo a la categoria de "talòs del mes" perquè m'estimo més escriure

de persones que hagin dit alguna cosa trapan, curiosa, volent o sense, però no aquells que només es dediquen a dir ximpleries.

La crítica ben feta, coherent, intel·ligent, que obeeix a una línia clara de pensament, sempre és positiva i ajuda a les persones a repassar les seves actuacions, a vigilar una mica el que es diu o el que es fa.

Però l'amic Sostres arremet contra els uns o contra els altres sense una actitud clara; sembla que no tingui cap mena de criteri ètic més que el de cridar l'atenció. Però ja he dit que el que més m'astora és que el diari *Avui* l'aculli i l'ofereixi les seves pàgines per repartir impropis a tort i a dret; o que l'Institut Català de la Dona el convidi a xerrar en unes jornades, quan ja ha quedat prou clar què en pensa de les

dones: vegeu la columna que es deia "Pagar d'entrada"; la que va escriure sobre la Júlia Otero on posava en dubte la intel·ligència de la presentadora o els exabruptes que ha llançat contra la degana del Col·legi de Periodistes. També ha insultat la Maria Aurèlia Capmany i pel que he llegit no s'ha escapat ni l'apuntador del musical Gaudí.

Si cerquem des de quina postura personal, des de quina alçada moral o ètica fa aquestes crítiques, no en trobem la més mínima coherència en el seu pensament ni en la seva línia d'actuació. Només l'enrabiada del nen capriciós, insolent i auto complaent del que se sap arropat per uns pares consentidors. Si fos fill meu jo aplicaria la pedagogia de la clatellada. Clar que aquest és dels qui denunciarien la seva mare per maltractament infantil. ■

Gata Lina & cia

Gemma

Llibres

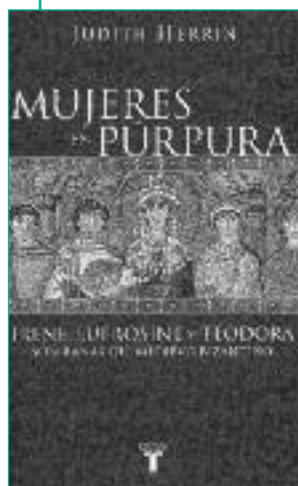
Una mujer libre: Amparo Poch y Gascón, médica y anarquista, d'Antonina Rodrigo

Aquesta publicació ofereix la primera biografia exhaustiva sobre qui va ser Directora General de Salut Pública en el Ministeri de Federica Montseny, en temps de la II República, la doctora Amparo Poch y Gascón, nascuda a Saragossa l'any 1902.

El treball d'Antonina Rodrigo repassa, a través de 300 pàgines, la trajectòria vital de qui va ser la cofundadora de la revista Mujeres Libres i una gran humanista en el camp de la medicina i en el

Sindicat Únic de la Sanitat de la CNT. La recuperació de la tasca d'una dona que va lluitar per la classe obrera i l'emancipació de la dona durant la II República, la Guerra Civil i l'exili és l'objectiu d'aquest interessant llibre.

Una mujer libre: Amparo Poch y Gascón, médica y anarquista, d'Antonina Rodrigo, Flor del Viento Ediciones, Barcelona, 2002

Mujeres en púrpura. Irene, Eufrosine y Teodora, soberanas del medievo bizantino, de Judith Herrin

La lectura d'aquest llibre ens trasllada cap al complex i ric món religiós de Constantinopla a través de l'escriptura d'una de les més brillants historiadores de l'època de l'edat mitjana que actualment és professora d'Antiguitat i Estudis bizantins en el King's College de Londres. Herrin ens mostra al llarg de cinc capítols un nou enfocament sobre un imperi fascinant que va durar mil anys i que contempla la relació entre les dones i el poder.

Mujeres en púrpura. Irene, Eufrosine y Teodora, soberanas del medievo bizantino, de Judith Herrin, Taurus Historia, Madrid, 2002

Exposició

Si aquests dies de festes nadalenques viatgeu cap a la capital del Regne Unit, no us podeu perdre l'exposició que la *National Gallery* dedica a **Madame de Pompadour**. La mostra rep el títol d'"*Imatges d'una dama*" i inclou pintures, joies i vestits del segle XVIII. Podeu visitar-la fins el 12 de gener de 2003.

National Gallery, Trafalgar Square, Londres (Regne Unit)
Més informació a la pàgina web:
www.nationalgallery.org.uk

Còmic

La dibuixant argentina **Maitena** recull en **Superadas 1** les millors vinyetes, amb mirada femenina, publicades al diari argentí *La Nación*. Al llarg de 146 vinyetes a color es pot comprovar l'art que transmet l'autora damunt del full en blanc amb humor tendre i corrosiu vers les relacions familiars i les conductes socials dels homes i les dones.

Superadas 1, de Maitena, RqueR editorial, Barcelona, 2002

Agenda 2003

Si vols estar al dia els propers 365 dies, t'aconsellem aquesta petita, culta i pràctica agenda. Pensaments de filòsofes o comentaris de periodistes farceixen les planes de l'any 2003. És un bon regal per a aquestes dates nadalenques!

Agenda de les dones 2003, Les Pumes, Amposta, 2002

II Cimera de la dona àrab a Amman

Els dies 3 i 4 de novembre va tenir lloc la II Cimera de la dona àrab a Amman, amb la participació d'algunes primeres dames dels 18 països assistents. La cimera s'ha celebrat mesos després de la publicació d'un informe sobre desenvolupament humà en el món àrab dins del *Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament*. Aquest document es centra, sobretot, en les desigualtats que pateixen aquestes dones i destaca que la meitat són analfabetes.

La reina Rania, esposa del rei Abdalà de Jordania, va aprofitar l'ocasió per anunciar que el govern del seu país ha esmenat algunes lleis a favor de les dones. Les esmenes donen a la dona jordana el dret a obtenir el passaport sense l'autorització del marit, a transmetre la nacionalitat jordana als seus fills encara que estigui casada amb un estranger i la possibilitat de cobrar una jubilació pròpia, encara que en cobri una de viduitat.

La declaració final de la cimera, signada per totes les delegacions participants, recomana, entre altres coses, el reforçament dels drets cívics, polítics i socials de les dones i insta els governs àrabs a "rectificar la imatge sobre la dona àrab presentada en cercles mediàtics que no són amics dels àrabs".

Joc net a casa

L'Oficina Federal sobre la Igualtat entre Homes i Dones de Suïssa ha dut a terme durant aquest any *Fairplay at home* (joc net a casa), una proposta adreçada als joves pares i mares amb l'objectiu d'incentivar un repartiment just de les tasques domèstiques.

Si bé és cert que s'està aconseguint una millora progressiva en el repartiment de les feines de casa, les dones segueixen assumint el major pes d'aquestes. De fet, segons la darrera enquesta feta per l'Oficina d'Estudis Polítics i Socials de Suïssa, al moment de tenir un fill la dona assumeix un total de 60 hores setmanals de treball domèstic (no-remunerat), mentre que la participació a casa de l'home es redueix a vint.

És aquí on *Fairplay at home* entra en joc: a través d'una simple enquesta que han de respondre per separat, tant pares com mares han d'especificar quantes hores adrecen al treball remunerat i, paral·lelament, al no remunerat. A partir de les respostes, arriba la darrera fase de la proposta, que és la més important: la comparació dels diversos resultats ha de servir de punt de partida per poder dissenyar un adequat planning de les tasques. D'aquesta manera, *Fairplay at home* vol mostrar que és possible optimitzar el repartiment de tasques sempre i quan hi hagi un diàleg.

Sara Barrera

Jornada de les periodistes catalanes

Canviem el periodisme o el periodisme ens canviarà

Si bé cada vegada hi ha més dones a les redaccions dels mitjans de comunicació, aquest fet no ha servit per augmentar la visibilitat femenina, ni abolir els estereotips, ni aconseguir unes informacions amb protagonistes i escenaris més plurals. Tampoc les dones periodistes han assolit les categories professionals dels seus companys ni són en els llocs on es decideix i ni tan sols han aconseguit *humanitzar* els horaris.

Els propers 10 i 11 de gener l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya organitza al Col·legi de Periodistes una Jornada de debat entre professionals, que servirà tanmateix per cloure els actes amb els que l'ADPC ha celebrat el seu X Aniversari.

Entre divendres tarda i dissabte al matí es tractaran alguns temes que afecten les periodistes en el seu treball. Des de la influència que les professionals poden tenir en els continguts i la informació que elaboren, la conciliació de la vida familiar amb horaris i jornades interminables, la promoció dins les empreses, les diferències salarials amb els periodistes homes fins al reconeixement professional.

Amb motiu del desè aniversari de la seva fundació, l'Associació de Dones Periodistes ha organitzat una exposició en el Col·legi de Periodistes en la que ha mostrat els projectes i iniciatives que ha endegat durant aquests anys, així com els materials que ha produït en forma de llibres i revistes.

Aquesta publicació ha rebut el suport de:

è

Què hem fet?

- Assessoraments, assemblees, seminaris, jornades, curssets i xerrades sobre qüestions professionals, de gènere i també sobre les noves tecnologies de la comunicació

- Publicacions

La primera revista, **Full Informatiu de Dones periodistes** va veure la llum l'any 1992 i a partir de l'any 2000 editem **Dones**, una nova revista de periodicitat trimestral

- Llibres

El sostre de vidre. Situació socioprofessional de les dones periodistes a Catalunya (1994), per Joana Gallego i Olga del Rio

Les periodistes, la Mediterrània i el futur (1996) publicació coordinada per Marta Bach

Gènere i Informació. Primera part: **Una radiografia de les dones i l'esport** (1998), coordinat per Joana Gallego (1998). Segona part: **Informació esportiva: només per a ells**, a càrrec de Mª Eugènia Ibàñez i Manuela Lacosta

El Sexe de la Notícia (1999), d'Elvira Altés, Marta Bach, Joana Gallego, Marta Plujà i Montserrat Puig

- Dinars-Fòrums mensuals amb convidades de diferents àmbits

- Convocatòria anual, des de l'any 1993, dels Premis Periodístics "El Card i El Lliní", guardons creats per distingir als companys periodistes que s'han significat a favor o en contra del tractament de gènere als mitjans de comunicació. A partir de 1999 s'atorga el guardó "La Rosa del Desert" a una periodista destacada per la seva trajectòria professional

- La pàgina web de l'ADPC creada l'any 1995

- L'Observatori de gènere **Internet en femení**, creat l'any 1997

Des dels inicis, l'Associació ha mantingut estrets vincles de col·laboració amb les institucions europees

què farem?

- Seguiment –i denúncia si s'escau– de la pluralitat i qualitat dels continguts i imatges de les dones que difonen els mitjans de comunicació
- Organització i participació en jornades, xerrades i debats per aprofundir sobre el paper de les dones en el món del periodisme
- Exposicions sobre temes de gènere
- Assessorament en nous projectes que sol·licitin les pròpies sòcies
- Implementació de programes formatius de gènere adreçats a tècniques i professionals d'institucions, del moviment associatiu
- Vetllar per l'aplicació d'un llenguatge no sexista en els mitjans de comunicació mitjançant l'execució de programes específics
- Assessorament audiovisual i digital sobre temes de gènere
- Posada en funcionament d'una Agència de Notícies de Gènere
- Mantenir les relacions institucionals amb les administracions catalanes, europees i de l'estat espanyol

ASSOCIACIÓ de DONES PERIODISTES de CATALUNYA

Una eina útil per a les professionals del periodisme

ASSOCIACIÓ de DONES PERIODISTES de CATALUNYA

Rambla de Catalunya 10, 3r. 08007 Barcelona

Tel 93 412 11 11. 93 301 16 77

adpc@adpc.cc

AdpC